

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 31.50 Lir - nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 65 Lir. Ček, rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje Italijanskega in tujeje izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Izha je vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Abbonamenti: Mese 18 Lire. Estero, mese 31.50 Lire. Edizione domenica, anno 34 Lire. Estero 65 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti, 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto.

SCLOVENECE

Vojno poročilo št. 1068 Tudi včeraj so izpodleteli sovražni napadi na vsem tuniškem bojišču Uspešni napadi italijanskega letalstva 4 sovražni bombniki sestreljeni

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil ob-
javlja:

Na celem tuniškem bojišču so tudi včeraj izpodleteli napadi, ki jih je izvedel nasprotnik z močno pripravo topništva ter oklepnih sredstev. Oddelkom, navedenim v prejšnjih poročilih, mora biti dodana tudi zaradi svojega pogumnega obnašanja oklepna skupina pod poveljstvom majorja Piscitellija Taeggi Oderisio iz Napolija.

Italijanske in nemške letalske skupine so uspešno tolke po sovražnih kolonah na pohodu in pri odmoru.

Uničeni so bili štiri angleško-ameriški stroji: enega so zbili nemški lovi v Tunisu, enega protiletalsko topništvo na peloponeških obalah, dva pa neka naša torpedovka v Sicilijskem prelivu.

Napad ameriških štirimotornikov na okolico Cagliaria je povzročil lažjo škodo, med civilnim prebivalstvom ni bilo žrtev.

Tri naša letala se niso vrnila v oporišča.

Zavrtnjeni ruski napadi ob Kubanju

Na ostalem delu vzhodnega bojišča samo krajevni boji — Včeraj je bilo sestreljenih 44 sovjetskih letal

Hitlerjev glavni stan, 28. aprila. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Na kubanjskem mostišču so bili zavrtnjeni številni napadi sovražnika v sodelovanju z letalstvom.

Na ostalem vzhodnem bojišču so se vršile samo borbe krajevnega pomena.

Nad južnim odsekom vzhodnega bojišča je bilo dne 27. aprila sestreljenih 44 sovjetskih letal, od katerih so jih 7 sestrelili slovaški, 6 pa hrvaški lovi. Izgubljena so bila tri lastna letala.

V Tunisu je izvedel sovražnik krajevne napade proti nekaterim odsekom zapadne fronte, ki so bili v hudih borbah odbiti.

V silnih bojih zadnjih dni se je ponovno odlikoval bataljon motoriziranih strelcev pod vodstvom majorja Drewesa, ki je bil odlikovan z vitežkim križcem k redu železnega križa.

Oddelki bojnih letal in letal za bližnje polete so posegali v borbe na kopnem in obstrlevali izhodiščne postojanke in kolone sovražnika. — Ponovno sta bili bombardirani luki Bona in Philipheville.

Berlin, 28. AS. V zvezi z boji na južnem odseku vzhodnega bojišča se je izvedelo, da so boji južno od Novorosijska trenutno prenehali. Bilo je le nekaj slabših dvobojev med topništvom. Sovjeti niso mogli zavzeti postojank, ki

so jih izgubili, čeprav so bili njihovi močni napadi podprti s silovitimi topniškimi ognjem. Postopno slabšanje sovražnih nastopov je posledica neprestanih nemških letalskih napadov na sovražne izhodiščne postojanke. Izvedelo se je, da je bilo nemško letalstvo preteklo noč zelo delavno na tem odseku, kakor tudi ob zgornjem Doncu, kjer je doseglo zadovoljive uspehe.

Junaško delo nemških bolničark

Berlin, 28. aprila. s. V znatni razdalji od zadnja, kjer opravljajo svoje delo nemške bolničarke

Rdečega križa, je tik za bojno črto na delu enajst nemških prostovoljk, ki pomagajo četam na pohodu proti bojišču ali vračajočim se vojakom na odseku južno od Leningrada. Zaradi nenavadno težkih okoliščin, v katerih te strežnice Rdečega križa opravljajo svojo službo, so jih postavili za zgled vsem bolničarkam, ki se pod znakom Rdečega križa žrtvujejo za bojujoče se čete.

Skozi omenjeno postajališče pride dnevno okrog 1200 mož, vrh tega pa teh enajst zastopnic Rdečega križa poleg vsega drugega dela skuha vsak mesec 36.000 litrov vojaške hrane in 45.000 litrov kave.

Strateški položaj osi v letošnjem poletju

Novo mogočno orožje — Gigantski atlantski zid končan — Na vzhodu se bodo verjetno razvneli novi boji

Berlin, 28. aprila. Tudi to pomlad so oči sveta obrnjene na osne armade na vzhodnem bojišču. Sovjetsko poveljstvo, ki morda med vsemi našimi sovražniki edino stvarno sodi o položaju, govori o bližnjih nevarnostih. V proglasih svojim oboroženim silam in boljšeizvemu govori o gigantskih nemških ofenzivnih pripravah, ter jih vzpodbuja k najzagrizenemu odporu. Dobro ve, da je rdeča armada doslej vsako poletje doživela celo vrsto porazov ter velikanskih izgub. Te izgube so Ruse privedle že večkrat na rob prepada zato si tudi letos ne morejo delati rožnatih upov. Nemški narod pa je opravil delo, ki je izraz njegovega pojmovanja totalne vojne. To prizadevanje je na vseh poljih rodilo občutne uspehe.

Zadnje dni smo slišali govoriti o novem mogočnem napadalnem orožju, o tanku »Tiger«. Velikansko število mož in čena mrzlično izdeluje takšne tanke po tavnarh. »Tiger« bo dal nemškim oklepim divizijam napadalno moč, kakor je ni še dalo nobeno bojno sredstvo.

Ze celo leto slišimo govorice o angleških in ameriških načrtih za vdor v Evropo. Tudi za te načrte je že sestavljen odgovor. Od severnega rtiča do Biskajskega zaliva se vleče vrsta utrdb z nazivom »Atlantski zid«. Sestavljen je za obrambo in za napad. Sovražne letalske sile, ki vsak dan letajo preko Rokavskega preliva, so svoja po-

veljstva s fotografijami že lahko obvestile o moči te nove obrambne črte.

Zavest, da ne morejo napasti evropske obale od severa do Biskajskega zaliva, je privedla Angležke in Amerikance do letalskega terorizma in do zbiranja vseh njihovih vojaških sil v Sredozemlju. Toda vse načrte, ki smatrajo Sredozemlje za vrata v Evropo, so doslej prekrizale osne sile v Severni Afriki. Tega odpora ni mogel premagati številčno mnogo močnejši sovražnik. Odločilna bitka, v kateri naj bi sovražniki dobili v roke celotno afriško obalo, traja zelo dolgo. To pomeni za os novo pridobitev na času, ki omogoča ustvaritev obrambe tudi na evropski sredozemski obali.

Ker mora sovražnik uporabiti vse svoje razpoložljive vojaške sile v Evropi, mora zanemarjati druga bojišča. Tako so Japonci okrepili svoje položaje na Tihem morju in v Vzhodni Aziji.

Sovražniki vedo, da ne morejo pobiti združenih osnih sil. Zato prejšo na vzhodu, pa zopet na obali onstran Anglije. Nemške oborožene sile niso nikdar nastopale razkosane. Po osnovnem taktičnem načelu so bile vedno zbrane na odločilni točki in so vedno uspele. Tudi letos se bo isto zgodilo. In ker naši nasprotniki to vedo, se boje bodočih vojnih dogodkov ter njih razširitve. (Le Ultimo Notizie.)

Drago plačani angleški teroristični napadi

Berlin, 28. aprila. AS. Berlinski listi komentirajo teroristični angleški napad na mesta Duisburg, Mulheim in Oberhausen, kjer je bila zadana velika škoda javnim zgradbam in stanovanjskim četrtim. Čeprav je močna nemška protiletalska obramba ovirala sovražna letala, da niso mogla izvesti osredotočenega napada na razmeroma majhen prostor, je bil vendar angleški načrt za napad na središča teh treh mest zelo natančen. Nemški večaki zatrjujejo, da imajo tudi ti zadnji angleški napadi vse značilnosti terorističnih napadov na civilno prebivalstvo. Angleški radio je po napadu na ome-

njena tri mesta izjavil, da so piloti angl. letalstva izvedli zlasti na Duisburg enega najtežjih napadov, kakor doslej ni doživelo nobeno nemško mesto. K temu pripominjajo v Berlinu, da to pomeni, naj bi po angleškem načrtu civilno prebivalstvo nosilo glavno težo napada. Vsekakor pa je moralo sovražno letalstvo tudi tokrat zelo drago plačati svoje strahovalno delo, kajti 17 angleških letal, sestreljenih v sredo ponoči nad zahodno Nemčijo, predstavlja najmanj 10% celotnega števila sovražnih letal, ki so se udeležila tega napada.

Sovjetska klopota zaveznikom

Stalin bi rad dokončno likvidiral vprašanje Poljske

Berlin, 28. aprila. Prekinitev diplomatskih odnosov med Rusijo in tako zvano poljsko vlado zasledujejo v Berlinu z največjim zanimanjem. Ne zato, kakor je včeraj obžaloval »Times«, ker je to prvi znaten uspeh nemške propagande, ki se ji je posrečilo zasejati spor med združenimi narodi. Prepripi med združenimi narodi malo zanimajo Nemčijo, za katero vlada Sikorskega sploh ne obstoja. Berlinski krogi pripisujejo temu dogodku važnost iz drugih razlogov. Predvsem se sprašujejo, kaj je hotel Stalin s prekinitvijo diplomatskih odnosov doseči. Kremeljski diktator se je hotel najprej za vselej iznebiti poljskega poslanika v Moskvi, to je neprijetnega in nadležnega človeka, ki ga je etalno nadlegoval z mučnimi vprašanji o pokolju v Katinu ter o usodi drugih Poljakov, ki so skrivnostno izginili. Poleg tega je hotel Stalin s tem korakom dokončno likvidirati vprašanje Poljske in njenih bodočih vzhodnih meja, računajoč, da se na ta način sploh ne bo več treba o Poljski pogajati z zavezniki. V Berlinu smatrajo, da bo prekinitev diplomatskih odnosov s Poljsko sledil še drug zanimivejši korak. Moskva

hoče poljski vladi sploh odreči priznanje. Moskva je že pripravila svojo vlado za Poljake, ki jo tvorijo poljski komunisti in Sovjetski zvezi.

Molotov opravičuje v svoji noti sovjetski korak za izmišljotino o sporazumu med Hitlerjem in vlado Sikorskega, da bi skupno izkoristila pokolj v Katinu. Ta izmišljotina ni nova (o njej je govorila že agencija Tass) in je tako čudna ter protislovna, da je ni treba posebej zanikati. Isto velja za sovjetsko trditev, češ da so Nemci pobili teh 12.000 poljskih oficirjev. Nemčija je pri jela svoj čes na Poljskem 694.000 vojni ujetnikov. Vsi so še živi — je izjavil govornik nemškega zunanjega ministrstva — vprašujemo pa: Stalina, kaj je s poljskimi ujetniki, ki so jih prijelo boljševiške armade.

Pa tudi za odnose med zavezniki je ta korak Moskve zelo važen. Stalin se je bučno postavil proti tistemu narodu, ki ga je angleški zunanji minister večkrat imenoval angleškega Benjamina. Ta udarec pa je posredno zadel tudi Anglijo in Združene države. Stalin je z njim potrdil, da njegova politika nima ozirov na nikogar, tudi na svoji dve veliki zaveznici ne. Po drugi strani pa se iz tega vidi nemoč in nesposobnost zahodnih demokracij, ki ne moreta uveljaviti svojega vpliva pri Sovjetski Zvezi.

Prva reakcija onstran Rokava govori jasno. »News Chronicle« piše, da »je prišla ura, ko je treba dvigniti odkrit protest proti vladi Sikorskega, ker je zaradi nespartnega stališča svoje vlade nesrečna Poljska pahnjena še v večje gorje.« Ne manjkajo pa tudi znaki o nekem razburjenju nad Sovjetsko Zvezo spričo dejstva, ker je tako hudo kršila diplomatske odnose s Poljsko, ne da bi prej o tem obvestila svoje zaveznike na zahodu. In res so včeraj angleški listi protestirali nad to brezobzirnostjo Sovjetske Zveze, brezobzirnostjo, ki sicer ni prva, kar jih je svet videl. »Daily Mail« piše na primer: »Globoko je treba obžalovati vedenje sovjetske vlade in tako sodi ne samo angleška vlada, temveč tudi vse zavezniške vlade, ki so zastopane v Londonu.«

Debata o letalskem gangsterstvu

Angleška reakcija na jasno nemško stališče k dogodkom v Tokiu

Berlin, 28. aprila. AS. Tukajšnji listi registrirajo vse, kar so povedali v Angliji o jasnem in nedvomnem nemškem stališču do letalskega terorizma. Onstran Rokava se škandalizirajo in so v skrbeh, ker je nemški tisk brez pridržka odobral ustrelitev nekaterih severnoameriških letalcev, obtoženih, da so nalašč bombardirali in obstrlevali civilno prebivalstvo v mestih Tokio in Nagasaki. V Angliji se boje, da bi tudi Nemčija sledila Japonski. Neki angleški list piše: »Japonska ima to srečo, da ima večje število ujetnikov in da je tri do štiri tisoč kilometrov oddaljena od severnoameriških letalskih oporišč. Nemčija ne bi imela take sreče.« Duh, obenem pa strah anglosake propagande je razviden tudi iz človečanske in viteške geste bele hiše: »Mi« je izjavil Roosevelt po maščevanju v Tokiu, »ne nameravamo na enak način postopati z japonskimi letalci. Ne nameravamo izvajati represalij, ker bi nas

ponižale na raven barbarstev, na katere so padli Japonci.« Toda ne bi se bali ponižanja, kakor se da razumeti iz nekega angleškega lista, »če bi se ne bali, da bodo na slabšem Amerikanci. Na nesrečo so cilji za bombardiranje japonskega prebivalstva preveč oddaljeni in zato bi bilo tako dejanje preveč nevarno. Angleži pa so v srečnem položaju, da ne potrebujejo človečanske in viteške geste in oni bi lahko postrelili toliko nemških letalcev kakor Nemci angleških ter pomnožili in povečali napade na nemška mesta.« Neki list v Manchesteru je namreč dejal: »Sedaj imamo mi moč v rokah in nemški korak, ki bi posnemal korak Tokia, bi nam le olajšal uresničenje naših ciljev.« Kakšni pa so viteški nameni Amerikan-
cev, je izjavil republikanski poslanec v ameriški državi Alabami, ki je dejal: »Japonska mesta in vasi morajo biti izbrisane iz zemlje in rasa rumenih opic mora biti iztrebljena.«

Mrzlično diplomatsko delovanje v Londonu

Stockholm, 28. aprila. AS: Angleži in Amerikanci mrzlično delujejo, hoteč zapreti špranjo, ki je nastala v enotnosti med zavezniki zaradi rusko-poljskega spora, toda verjetnost za spravo je majhna in položaj je še vedno zelo meglen. Na Downing Streetu je opaziti veliko živahnost ameriških, sovjetskih in tudi poljskih diplomatov. Uradni angleški krogi so še vedno v rezervi. Londonski tisk je še vedno pristranski v prid Sovjetom in proti Poljakom, na katere letijo različni očitki. Najobjektivnejši opazovalci se zavedajo, da je odgovornost za rešitev tega konflikta v veliki meri odvisna od resničnih sovjetskih namenov, ki se skrivajo za vsem tem, ki pa jih za enkrat še ni mogoče jasno presoditi. Dejstvo je, da je poljsko-sovjetski konflikt imel težke posledice za vojaško

in politično sodelovanje med zavezniki. Zelo verjetno se zdi, da bo prišlo do spremembe poljske vlade in v Londonu mislijo, da bo to edina rešitev težavnega vprašanja. V tem primeru bi general Sikorski mogoče ostal ministrski predsednik, odstranjeni pa bi bili ministri, znani po svojih protiboljševiških stremeljenjih. Zelo razširjeno je mnenje, da angleška vlada pritiska na Poljsko, naj izvede to spremembo. V Washingtonu je poročilo o krizi delovalo kakor bomba, ker ne vedo, kako se bo zadeva nadaljevala. »New York Times« odkrito priznava, da je prekinitev diplomatskih odnosov med Poljsko in Sovjetsko Rusijo poraz Churchillove in Rooseveltove diplomacije. Tega mnenja je celoten ameriški tisk in kritizira Sovjete mnogo bolj ostro kakor zadržanje poljske vlade.

Prazni izgovori Moskve

Rim, 28. aprila. AS. »Messaggero« komentira tisti del Molotovljeve note poljski nominelni vladi, v kateri je rečeno, da poljska vlada ni smatrala za potrebno zahtevati od sovjetske vlade pojasnila ali razlage o usodi poljskih častnikov. Ta trditev je popolnoma napačna. Že pred sklenitvijo rusko-poljskega miru v poletju 1941 je poljska vlada organizirala v Sovjetski zvezi svojo armado, računajoč, da bodo te kadre organizirali poljski častniki, spuščeni iz boljševiških koncentracijskih taborišč. Konec avgusta leta 1941 je skupina poljskih častnikov iz Anglije prispela v kraje, kjer so bile poljske jedinice, toda tamkaj ni bilo niti enega oficirja. Ugotovili so tedaj, da je manjkalo nad 8000 častnikov. Poljski poslanik Khot je zato vložil pri sovjetskih oblasteh prvo demaršo, naj se ugotovi usoda teh častnikov. Ta demarša je bila obnovljena 6. oktobra v Moskvi. V njej je poljski poslanik izjavil, da ima sezname ujetih poljskih častnikov. 3. decembra istega leta je dobil general Sikorski pri svojih razgovorih s Stalinom v Moskvi zagotovilo, da bo sovjetska

vlada osvobodila vse ujete poljske častnike. Ob tej priložnosti je izročil Sikorski Stalinu seznam 3000 poljskih častnikov. Seznam, obsegajoč nadaljnjih 800 imen je naknadno izročil v Moskvi poljski general Andres. Toda niti eden od omenjenih 3800 poljskih častnikov ni prispel k poljskim oddelkom v Sovjetski Rusiji. Končno je poljski poslanik v Londonu 28. januarja 1942 izročil sovjetskemu poslaniku noto poljske vlade o tem vprašanju in 29. maja istega leta je poljski poslanik pri sovjetski vladi izročil novo noto. Torej je dovolj dokazano, da je poljska begunska vlada nešteto krat zahtevala pojasnila in razlago in stavila torej zahteve, o katerih zdaj Moskva trdi, da nikdar niso bile stavljene.

Nasprotnikova izjava o hrabrosti osnih čet v Tuniziji

Rim, 28. aprila. s. Nov dokaz za železno vedenje osnih čet v Tuniziji dajejo besede vojaškega glasnika pri angleško-ameriškem vrhovnem poveljstvu. Ta pravi o bitki v Tuniziji takole: »Boj je krvav, silovit, zagrizen in divji. Izjavo tega vojaškega glasnika je dobila in razširila agencija Reuter.

Pred Saradžoglujevim govorom

Ankara, 28. aprila. AS. Končane so priprave za letno skupščino ljudske stranke, ki bo v Ankari prvi teden v maju. Ob tej priložnosti bo imel predsednik vlade Saradžoglu važen političen govor.

Komunistično vohunstvo na Švedskem

Stockholm, 28. aprila. AS. Dva švedska delavca, ki sta bila kot specialista zaposlena v švedski vojni industriji, sta bila aretirana zaradi vohunstva za Sovjete.

Naročajte »Slovenca«!

Wallace proti liberalnemu gospodarstvu

Buenos Aires, 28. aprila. AS. Ko je podpredsednik Združenih držav Wallace pred kratkim obiskal Kolumbijo, je objavil kolumbijski list »El Liberal« pogovor svojega dopisnika z ameriškim podpredsednikom, ki je dejal, da Združene države po vojni ne bodo mogle več vztrajati pri starem načinu liberalnega gospodarstva. Kakor piše omenjeni list, je Wallace naglasil, da gospodarsko življenje v Združenih državah po vojni ne bo ostalo izključno v rokah zasebnega kapitala. Vlada Združenih držav namerava ustanoviti nove družbe in voditi gospodarstvo, ki ga zasebna pobuda ne bi mogla nikdar ustvariti. Wallace je izjavil, da zaveznike že zdaj skrbi vprašanje brezposelnosti v svojih državah po vojni. Na zaključku je povedal, da bodo morale biti dobave Združenih držav Južni Ameriki v primeru ustanovitve druge fronte še zmanjšane, ker bodo vse sile potrebne za »težko invazijo«.

Sijajno uspela predstava opere »Carmen«

Predstavi sta prisostvovala tudi Eksc. Visoki komisar in Poveljnik armadnega zbora

Ljubljana, dne 28. aprila.

Snoči je imela Opera spet svoj veliki dan. V glavni vlogi Josefa je v operi »Carmen« goštolal naš rojak, zdaj član državnega gledališča v Zagrebu g. Jože Gostič. Gledališče je bilo popolnoma razprodano in navdušenja, ki je pozdravljalo gosta, je bilo toliko, kakor se to zgodi le redko. Cela predstava je bila odlična in se snočnja prireditelj »Carmen« častno priključuje tolikim pomembnim uspehom državnih Oper v Ljubljani. Gostič in Karlovec sta

velika umetnika in njun snočnji velik uspeh je bil izreden užitek za občinstvo, ki z odobravanjem ter s šopki in vzklikanjem ni štedilo. Tudi druge vloge so bile na častni višini in je gledališki upravi za snočnjo prireditev le čestitati. Podrobno strokovno poročilo sledi.

Predstava, ki je zavzela obliko prave slavnostne predstave, so se udeležili Eksc. Visoki komisar Emilio Grazioli, Eksc. Poveljnik Armadnega zbora general Gastone Gambaro in konzul NDH, g. prof. Salih Baljić.

Gospodarstvo

Industrija v Italiji

Tudi v Italiji je država uredila industrijsko delo z raznimi odločbami. Lani je bilo ustanovljeno v ministrstvu za korporacije posebno glavno ravnanstvo za industrijsko potrošnjo, ki se pridružuje že obstoječima glavnima ravnanstvom za industrijo ter za rudarstvo in topništvo. V kratkem je položaj bil lani v posameznih industrijskih panogah naslednji:

Premog. Ostrejšje kontingiranje obstoječih zalog domačega in inozemskega premoga in plinskega koksa, prednost oboroževalne industrije pri nabavi premoga.

Elektrika. Nadaljevanje naporov za zgradbo novih naprav v smislu načrtov za avtarkijo, omejitve potrošnje zaradi pomanjkanja padavin v zadnjih letih.

Rudniki. Tozadevni predvojni ukrepi so zadovoljili za povečanje proizvodnje za višje potrebe sedanega časa. Pripravlja se nov zakon o vrtnanju, ki naj daje olajšave za odpiranje novih rudnikov.

Tekstilna industrija. Standardizacija, t. j. preusmeritev na proizvodnjo tipiziranega blaga je bila razširjena na vse proizvodilne procese.

Kemična industrija. Popolna ureditev proizvodnje in razdelitve alkohola za industrijo, prepoved izdelovanja parfumov iz alkohola. Nova ureditev razdelitve sredstev za pobijanje škodljivcev.

Maksimalni cenik št. 9

1. Kruh, testenine, moka, riž, fižol. Kruh iz enotne moke v kosih od 400 gramov 2,30 lire kilogram, v kosih od 400-1000 g 2,20 lire kilogram; testine iz enotne moke 340 lire stot, 3,90 lire kg; pšenična moka, enotna 236 lire stot, 2,70 lire kg; koruzna moka, enotna 190 lire stot, 2,20 lire kg; riž navadni 240 lire stot, 2,70 lire kilogram; fižol 524 lire stot, 6 lire kilogram.

2. Olje, slanina, mast, surovo maslo. Jedilno olje (olivno) 1460 lire stot, 14,70 lire liter; surovo maslo 2650 lire stot, 26,50 lire kg; slanina soljena 1560 lire stot, 15,60 lire kg; mast 1460 lire stot, 14,60 lire kg.

3. Kvas, 4% viniki kis 491 lire bl. 6,35 lire liter.

4. Mleko. Mleko 2,50 lire liter; kondenzirano mleko v dozah po 800 g, zaboji 48 doz, 634,50 lire, doza 13,90 lire; v dozah po 355 g, zaboji 48 doz, 301,30 lire, doza 7,55 lire; odprto blago 1778 lire stot, 21 lire kg.

5. Sladkor. Sladkorna slapa 788 lire stot, 8,25 lire kg; sladkor v kockah 799,20 lire stot, 8,35 lire kg.

6. Drva in mila. Drva: a) mehka: franko vagon postaja Ljubljana 23,40 lire stot, franko skladišče mestne občine v Ljubljani 29 lire stot; b) trda: franko vagon postaja Ljubljana, stara pod 4 mesece, 27,70 lire stot, stara nad 4 mesece, 29,70 lire stot, franko skladišče mestne občine Ljubljana 35,50 lire stot. — Drva: a) mehka, razlagana, franko skladišče trgovca v Ljubljani, 33,60 lire stot, b) mehki roblanec (žamjanje) cca 1 m dolgi, franko mestno skladišče, 40 lire stot, b) trda, razlagana, 40 lire stot. — Mila: enotna: kisline 25-27%, 368,25 lire stot, 4,10 lire kg.

7. Ceste novi (4,15 lire na debelo) 4,90 lire, belusi (2,25) 10,50, cvetča (2,75) 3,25, korenje odličeno (2,90) 4,5, čebula zgodnja (2,85) 3,25, koprje (2,15) 2,85, solata vseh vrst (3,10) 8,50, špinata (2,80) 3,35, zelena (3,75) 5,50, marelice suhe (4,50) 58,50, pomaranče la (Morocco) (8,35) 9,35, pomaranče Ila (7,35) 8,35, limone (15 em obsega) (4) 4,70, kore 6,50, orehi Sorrento (20) 3, orehi navadni (21,50) 25 lire kilogram.

Vremenska napoved za četrtek

(29. aprila)

nad deževnega vremena, nagnjeno k nevihtam

Občinski odbori za pomoč delijo velikonočna darila revnim družinam

Naslednjega dne je bil prestolonaslednik ves dan zaposlen poročnim obredom. Pastor je imel lep govor, žigar vsebina se je slo dojmila mladega prestolonaslednika. »V tem trenutku bi bil ako rad poglubil svoj pogled v Aliksinega«

Naslednje tri dni so se vsi sorodniki trudili okoli princeze in ji prigovarjali, naj se odloči po svojem sreću. Četrtega dne pa je prestolonaslednik že izlil v svoj dnevnik vso svojo srečo in veselje:

»Dne 8. aprila. Petek. Čudovit dan! Nepozabni dan v mojem življenju, dan moje zaroke za moje ljubljeno, oboževano Aliksa! Ona je prišla okoli 10 ure, tedaj vsa je dokovorila. Moj Bog, kakšen težek kamen se mi je odvalil od srca! Kako bosta vesela moj dragi oče in moja ljubljena mati! Ves dan sem bil kar zmeden. Nisem se mogel najti v tem, kar se je bilo zgodilo. Takoj nato sva šla z Aliksa h kraljici, potem k teti Mariji, kjer je bila zbrana vsa družina, ki se je veselila z nama. Po predjužniku smo šli vsi v četno cerkev, da zahvalimo Bogu. Potem so šli vsi v Rosenau, kjer je bil ples strok... Kako naj jaz plešem? Ostal sem na vrtu s svojo zaročenko. Kar na morem si predstavljati, da je ona res moja.«

11 Naslednjega dne sva naredila prvi sprehod — sama. Jaz sem sam vozil in vodil konje. Kakšna sreča!

Naslednjega dne sta šla mlada zaročenca v Darmstadt. Srečni zaročenec je videl tu sobo svoje mile zaročenke.

Ona je stopila zdaj na njegovo življenjsko pot. Medsebojno si pomagata, odgovoriti na neštete čestitke. »Kako zelo se je spremenila moja nevesta zadnje dni! Kako spremenjena se mi zdi moja nevesta te zadnje dneve, ko sem tako srečen! Danes je napisala dva stavka v ruščini — brez najmanjše napake!«

V dnevih, ki so sledili, je polnil srečni ženin svoj dnevnik z ljubkimi in pristranskimi besedami in s stavki, ki so pripovedovali o prekipevali sreči mladega ženina. Dolgi pogovori, lepi sprehodi... (»...«) kako čudno se mi zdi, ko se sprehajam z njo tako lepo brez zadrege, kakor da to ni nič izrednega.«) In četvrti, koliko jih je povsod! Mlada zaročenca jih trgata vsak dan. »...in Aliks ima vedno pripet šopek na svojih obleki...«

Spomin na te srečne dni sta nosila Nikolaj II. in Aliks vse svoje življenje v duši. Spomin na to neizrekljivo srečo jima je lajšal skrb in tegobe vsa leta njunega zakona. Vsako leto na dan 8. aprila sta obhajala obletnico svoje sreče. Ko sta se car in carica morala po 21 letih ločiti (car je moral na fronto), mu je carica pisala lepa pisma. Piše mu, da se spominja zaroke 8. aprila. Ta dan si je pripela zaponko, ki jo je bila prejela v dar ob zaroči. Tega dne je oblekla tudi sivo obleko, tisto, ki jo je nosila tistega lepega dne, ko sta se zaročila. »Blažena obletnica! Ena in dvajset let!... Koliko hudega sva prestala! Toda v najini hiši, v najinem gnezdu, je vedno sijalo sončece! Naslednjega leta ob obletnici — prav isti lepi spomini. »...na dan najine zaroke, ko sem s svojimi najnežnejšimi

čustvi pri tebi, je moje srce prepolno hvalečnosti za vso srečo, ki si mi jo dal od onega čudovitega dne do danes, ko obhajava dva in dvajsetletnico najinega zakona. Naj mi Bog pomaga, da bi ti mogla stokrat povrniti vso to sladkost, ki sem jo užila! Ne morem si misliti, da bi bila še kje kakšna ženska, ki bi bila tako srečna, kakor sem jaz! S koliko ljubeznijo, s kakšnim zaupanjem in vdanostjo si me odlikoval v vseh teh dvajsetih letih sreče in žalosti! Toda vse muke in vzdihli so bili bogato poplačani z ljubeznijo, ki si mi jo izkazoval, ti moj predragi zaročenec in soprog! Dandanes so redki zakoni, kakršen je najin. Zaradi Tvoje neskončne potrpežljivosti in prizanesljivosti ne morem drugače, ko da na kolenih prosim vse-mogočnega Boga, naj te blagoslovi in vse povrne. Samo On more to storiti. Zahvaljen, Ti moj oboževani! Naj mi dodeli, da tisti, kako želim biti v tvojem tesnem objemu in da doživljam presladki čas najine zaroke, ki se mi vsak dan iznova ponavlja poln ljubezni in nežnosti! Tisto ljubo zaponko sem imela danes na sebi. Še zdaj diham vonj Tvoje tedanje sive obleke in vonj, ki je prihajal skozi tisto okno koburskega gradu. Kako je vse to tako živo v mojem spominu! In tisti poljubi, ki sem sanjala o njih in ki sem jih toliko let prejemale od Tebe in ki o njih mislim, da jih nikoli več ne bo...« (Iz pisma z dne 8. aprila 1916.)

A on, car, poveljnik v generalnem stanu v dobi hude vojne, ni tega dne pozabil na sinje cvetke, ki jih je imela ona tako rada in ki sta jih takrat skupno trgala v Rosenau, v tistih nepozabnih dneh. Pa vse tisto medsebojno dopisovanje, ki je bilo tako nežno, se je ob tej obletnici z vsemi podrobnostmi povračalo. »Ali se spominja prvih rož v Rosenau?« — »O, spominjam se, kako je strica Alfreda padla na tla babičina palica.« (Iz pisma z dne 11. aprila 1916.)

Ducejeva nagrada dvojčkom

Visoki komisar je iz Ducejeve sklada podelil zakoncem Benčič Antonu in Ani, Dol. Križ, ob priliki rojstva dvojčkov nagrado v znesku 600 lir.

Koncert tria Korošec-Jeraj-Prek

Ljubljana, 28. aprila.

Snoči se je v mali filharmoniji dvorani vršil prvi javni nastop pred kratkim ustanovljenega tria, v katerega so vstopili S. Korošec (flavta), K. Jeraj (viola) in S. Prek (kitara). Taka zasedba je bila za naše razmere popolnoma nova in je pokazala, da glasba tudi v taki skupnosti predvajana, lahko doseže lepe višine in kvaliteto. Poleg vsega pa je za to obliko glasbenega korpusa še mnogo notnega materiala, ki bo še mnogokdaj služil sedanjemu triu pri njegovih nadaljnjih nastopih.

To pot so izvajalci sprejeli v svoj spored dela enega Italijana — F. Molina, Nemca L. Calla in Čeha V. Matyegka, ki so vsi pripadniki klasične dobe, obenem pa dobri poznavalci kitare. Vsa izvajana dela so lahkega in izrazito komornega značaja, kajti taka zasedba je namenjena le ožjemu krogu poslušalcev. Vsa teža izvajanja sloni na flavti in violi in le mestoma prevzame vodilno vlogo kitara; pač pa »kitara« daje harmonsko podlago k flavti in zamenjati violi, kot pravi g. Prek, in opaziti je bilo celo, da zvok ne bi bil tako poln in zvenec, če ga ne bi spremljala kitara.

Molinov Trio op. 45 žal ni prišel popolnoma do izraza, kajti neka zadržanost izvajalcev, ki se še niso razvili in sprostili, je bila vzrok, da nam to glasbeno delo ni nudilo tistega užitka, kot bi ga lahko. Da pa ta zadržanost ni bila posledica nezadostne priprave, sta nam dokazali naslednji dve točki. Callov Trio op. 134 in Matyegkova Serenada op. 26, od katerih je predvsem zadnja pokazala vse odlike tovrstne glasbe in dovršenega izvajanja tega komornega korpusa. V Callovem Triu je posebno ugalaj Menuet, ki kaže vse tipične lastnosti klasične muzike, medtem ko bi lahko o Matyegku dejali, da vsebuje že elemente novejših glasbenih struj, sklepajoč po njegovem Adagiu in deloma tudi po Allegro moderatu. Zaključna stavka Scherzo in Rondó pa sta nam pokazala, da se svoji dobi ni izneveril.

Vodilna osebnost novoustanovljenega korpusa ostane slej ko prej prof. Jeraj, ki oba ostala člana izvajalca druži v prijetno skladnost in povezanost. Igra posameznikov je bila dovršena; odveč bi bilo omenjati že priznano virtuosnost prof. Jeraja, pač pa smo imeli tokrat priliko pogloblje spoznati vse finese igranja na flavto, ki nam je v rokah prof. Korošca pokazala vse svoje zveneče zmognosti. Za dovršeno igranje na kitaro pa jamči že ime virtuoza Stanka Preka samega.

† Andrej Zemlič

Po daljši bolezni je včeraj vdano v Gospodu zaspal akademik Andrej Zemlič, študent filozofije. Pokojnik je bil doma iz Lipovcev pri Beltincih v Slovenski krajini. Kakor toliko drugih kmečkih fantov se je tudi on s hudimi gnetnimi težavami prebijal skozi študije in nič čudnega, če si je pri takem bednem življenju nakopal hudo bolezen v glavi. Lansko leto septembra je bil operiran, toda operacija ni uspela in Zemlič je ostal slep. Tako je tukaj usoda tepla reveža, ki zaradi svojega siromaštva ni mogel neuspele operacije popraviti. Bil je nato sprejet v Dom slepih v Kočevju, toda bolezen se je kmalu povrnila. V soboto je bil prepeljan ponovno v ljubljansko bolnišnico, kjer ga je sedaj dohitela prežgodnja smrt.

Pokojni Zemlič je bil preden študent, ljubitelj in nadvse priljubljen tovariš. Bil je član Akademске kongregacije pri jezuitih. Predlaskim se je vrnil iz Slovenske krajine v Ljubljano, da bi tukaj nadaljeval svoje študije. Sedaj ga bodo valjujoča žitna polja lepe Slovenske krajine pogrešala. Pogrešajo pa ga tudi njegovi številni prijatelji in znanci. — Počivaj v miru, čista duša! Pogreb bo danes ob pol 4 iz kapele sv. Jakoba na Zalah.

DALE CARNEGIE

Kako si pridobiš prijateljev

Millionar Cyrus Curtis, lastnik enega najbolj znanih časopisov v Ameriki, v začetku svoje kariere ni imel dovolj denarja, da bi pripravil najbolj ugledne pisatelje do tega, da bi objavljali svoja dela v njegovih časopisih. In vendar mu je uspelo, da je dosegel celo sodelovanje velike Luise Alcott, ki je bila tedaj na višku svoje slave. In veste, kako je to naredil? Podaril ji je vso do denarja, ne zanjo, temveč za neko dobrodelno ustanovo, ki je bila veliki pisateljici zelo pri srcu.

Tu bi kakšen skeptik mogel reči: »Vse to je lepo in verjetno, če gre za kakšnega Northcliffa, Rockefellerja ali kakšno sentimentalno pisateljico. Rad bi pa videl v praksi to teorijo pri ljudih, ki so trmasti in uporni.«

Morda imate prav. Isti sistemi se ne dajo uporabljati pri vseh ljudeh. Če vas uspehi zadovolje, vam dosedanje taktike res ni treba spreminjati. Če pa uspeha ni, zakaj ne bi tedaj poskusili moje metode?

Povedal vam bom resničen dogodek, da vam bo moja sodba bolj jasna. Šest naročnikov neke avtomobilske tvrdke ni maralo plačati svojih računov. Rekli so, da so račun napadli. Podjetje je bilo prepričano, da nimajo prav in je to mnenje tudi izrazilo. Prva napaka!

Ravnatelj avtomobilskega podjetja je nato uporabil naslednjo metodo pri pogajanjih:

1. Šel je k vsakemu izmed šestih odjemalcev in odkrito povedal, da je prišel glede poravnave nekaterih računov, ki bi morali biti plačani že pred časom.

2. Izjavil je, da ima družba prav in da se odjemalci motijo.

3. Trdil je, da se družba mnogo bolje razume na stvar, kakor pa odjemalci glede vsega, kar se tiče avtomobilov.

Izid: debate brez konca in kraja.

Prišlo bi skoraj do pravnega postopanja. K sreči pa je zvedel za stvar generalni ravnatelj, se podrobneje poučil o odjemalcih in se prepričal, da so to osebe, ki so vedno natančno poravnavale svoje račune. Postopek je torej moral biti napaden. Dal je nekemu avtomobilu agentu naročilo, da vzame zadelo v svoje roke. Agent sam pripoveduje, kako se je ta zadeva končala:

1. »Šel sem takoj k naročnikom, ne da zahtevam od njih denarja, temveč da bi se poučil, kaj se je zgodilo.

2. Rekel sem nato, da se hočem najprej od njih poučiti in si šele nato ustvariti svoje mnenje. Dodal sem še, da se družba nikakor ne smatra za nezmožljivo.

3. Dal sem jim razumeti, da se zelo zanimam za njih avtomobile in da so oni na tem področju najbolj pristojni sodniki.

4. Pustil sem jim besedo in jih poslušal z globokim zanimanjem.

5. Nato sem začel sam govoriti in se takoj skliceval na njihova najbolj plemenita čustva. Vem, da vas je naš ravnatelj žalil in nadlegoval. Kot predstavnik družbe vas prosim, da nam oprostite. To je stvar, ki se ne bi smela zgoditi. Ko sem vas poslušal, sem se prepričal, da ste morali imeti zelo veliko potrpežljivosti in poštenosti, zato vas prosim, če bi mi hoteli storiti uslugo. Vem, da lahko računam na vas in na vašo razsodnost. Tu je sporni račun, jaz vam ga popolnoma zaupam. Vse, za kar se boste odločili, nam bo prav.

Od šestih odjemalcev jih je pet popolnoma poravnalo račun. Leto za tem smo letim naročnikom prodali še šest avtomobilov. Skušnja me je naučila, da je najboljši način postopanja z naročniki zaupanje v njihovo poštenost in odkritost. Če so prepričani, da je račun pravičen, ga bodo hitro poravnali. Ali z drugimi besedami: ljudje so po večini pošteni ter imajo namen, da na poštena dejanja pošteno odgovarjajo. So tudi izjeme, a vendar le izjeme niso tako številne. Prepričan sem, da se bodo vdali tudi največji prepirljivci, če jim dokažete, da jih smatrate za poštene in odkritostne. Če torej hočete pridobiti ljudi za svoje mnenje, se ravnejte po naslednjem pravilu:

Sklicujte se na človekove najbolj plemenite nagibe.

Zakaj bi se tega bali?

Pred leti se je dvignila huda gonja proti nekemu filadelfijskemu dnevniku. Dožili so ga, da je objavjal preveč reklamnih notic, premalo pa novic, tako da bralci niso našli v njem nič zanimivega.

Veste, kaj so storili lastniki časopisa, da bi končali to neveselno gonjo?

Dnevnik je objavil v knjigi vse novice, poročila in članke, ki jih je imel na svojih straneh v eni sami številki. Knjiga je imela tri sto sedem strani! Bila je tako obširna, da so jo upravičeno prodajali za ceno desetih lir. Dnevnik sam, ki je objavil iste novice, pa je veljal 90 stotink!

Knjiga je bila otipljiv dokaz, da list objavlja dovolj novic. Bolj je zalegla, kakor kateri koli drug dokaz.

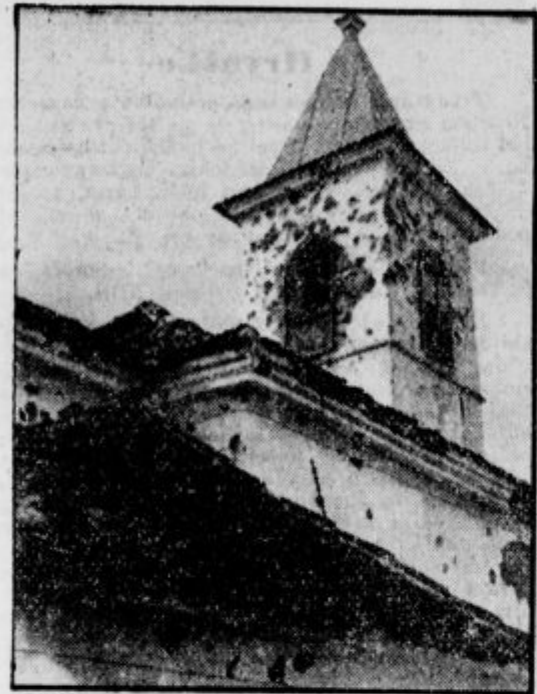
Berite knjigo »Reklamna umetnost v poslovanju«. Našli boste toliko zanimivih stvari: »Electrolux« prodaja svoje električne hladilnike in takole reklamira zanje: zraven nakupovalcev nekdo prižiga žvgalice, da bi tako dokazal, kako brezšumno teče stroj. Stroj teče tako tiho, da slišiš prasket žvgalice. Vsi dobro poznate priljubljenega Miška.

Bogoskrunstva pijanih partizanov v Šmarjeti

Početje Metoda Mikuža razburja ljudi in dela veliko pohujšanje

Dne 18. aprila, to je na cvetno nedeljo, je razburilo šmarjetno faro na Dolenjskem zelo veliko pohujšanje, ki ga je povzročil s svojimi partizani komunistični kurat Mikuž. Pred prazniki so se namreč v Šmarjeti naselili partizani.

Hrupno so naznanili, da bodo tukaj v brk vsemu pisanju časopisov o partizanskem brezboštvu opravili svojo velikonočno dolžnost. V soboto pred cvetno nedeljo so med velikimi orgijami jedli, pili in razgrajali daleč čez polnoč. Isto je z njimi počel tudi Mikuž. Pohujšanje ljudi pa je bilo zelo veliko zjutraj, ko so isti ljudje kar v masi šli k sv. obhajilu. Maševal je Mikuž. Pri obhajilu, ker je bilo število partizanskih obhajancev veliko, je Mikuž poklical nekega partizana, da mu je ta pomagal deliti svete podobice. To je bogoskrunstvo, o kakršnem že dolgo ni bilo slišati med Slovenci. Najprej so jedli, popivali pozno čez polnoč, nato šli taki prejemati svetih zakrament, ki sta jim ga delila nesrečni Mikuž in navaden komunist. Razumljivo je zato, da se je zaradi takega bogoskrunstva razburila cela šmarjetska in novomeška okolica.

Ilustracija k »nadnaravnemu razpoloženju« Mikuževih partizanov: cerkev v Korinju, ki so jo razdejali isti razbojniki, ki sta jim nato Mikuž in še nek navaden partizan delila obhajilo.

Na desni: Razdejani kmečki domovi v Ambrusu. Tako uničujo jo partizanski razbojniki slovenske domove.

Pred prvim pevskim nastopom tenorista prof. M. Brišnika

V petek bo nastopil prvič pred ljubljansko javnostjo s samostojnim koncertom tenorist prof. M. Brišnik. Ker ga to občinstvo, ki je znano po svoji veliki glasbeni in pevski kulturi in zanimanju še ne pozna, želim svojo poročevalsko dolžnost, da ga predstavim v kratkem pogovoru, ki ga je imel urednik z njim, zastavljajoč mu na ulici vprašanje:

»Kako, da ste si izbrali petje za svoj življenjski poklic?«

»Petje je bilo že zgodaj moje največje veselje. Kjer koli se je pelo, naj je bilo v cerkvi ali na koro, na prireditvah ali v družbi, povsod so mi radi dajali solo točke. Izbral sem si že drugi življenjski poklic, toda notranja potreba me je gnala drugam, tako da sem se popolnoma posvetil petju in glasbenemu strokovnemu studiju.«

»Dovolite, kje ste se pa šolali?«

»Kakor sem že povedal, sem bil najprej v drugem poklicu in šele pozneje sem se posvetil glasbi. Zato sem moral privatno absolvirati gimnazijo, istočasno pa sem tudi obiskoval ljubljanski konservatorij in ga dovršil z diplomom. V solopetju me je najprej poučevala ga. Foedransbergova na konservatoriju, privatno j. gospa Dolenčeva. S štipendijo, h kateri mi je pripomogel g. univ. prof. dr. Lukman, sam glasbenik, sem nadaljeval svoje studije v Milanu pri bivši priznani pevki, članici milanske Seale Bergamaschi, nato pa pri mojstru prof. Annibalu Ghidottiju, iz katerega šole je izšla lepa vrsta priznanih italijanskih pevcev. V Milanu sem obiskoval na konservatoriju svetovno slavnega Giglija tečaj za solopetje. Tu sem našel tudi razne partije iz svetovnih oper (Don Juan, Traviata itd.). Ko sem se vrnil, sem se vpisal na ljubljansko filozofsko fakulteto, kjer študiram še dalje.«

»Ali ste že kdaj nastopili?«

»Sodeloval sem pri raznih skupnih nastopih, samostojno pa nastopam z lastnim koncertom šele sedaj prvič in bo ta večer moj »debut«.

»S kakšnim repertoarjem nastopate sedaj v Ljubljani in za kaj se pripravljate?«

»Celotnega koncertnega programa ne bom ponavljal, ker je že objavljen v časopisju. V program sem uvrstil dela, ki terjajo precejšnjo tehnično znanje. V prvem delu so pesmi v drugem pa arije. Izmed pesmi naj omenim Hoffmeisterja (Narcisov evet), Kreka (Izkušnja), Lajovica, Mililottija, Griega itd., v drugem pa arije iz Händlova »Mesijar, Sanje, iz Massenetovega »Manon«, iz Mozartovega »Don Juan«, Cajkovskega opere »Evgenij Onjegin«, Rossinijevga »Brivac« in Gounodovega »Faustac. Tako vidite, je program sestavljen iz koncertnih in opernih točk in upam, da bom občinstvo zadovoljil.«

Govorila sva še o čustvih pred prvim nastopom, pa mi ni hotel dovolj izdati pričakovanja človeka, in še peva po vrhu, ko prvič nastopa pred širšim občinstvom, zavedajoč se, kako odločilnega pomena je zanj tak debut pred tako natančnim občinstvom, kakor je ljubljanska glasbena publika. Mi mu samo želimo, da bi imel velik uspeh, občinstvo pa, da bi izkazalo pozornost novemu pevcu, ki stopa sedaj z vso svojo nenavadno energijo na pot tako težke, a nastalne pevske karijere.

Živilski trg in mavrohi

Prvi tržni dan v sredo po velikonočnih praznikih je bil primerno živahen. Obilica domače zelenjave je zdaj naprodaj in na izbiro tudi najbolj izbirčnim gospodinjam. Od dne do dne je vedno več domače berivke, ki jo prinašajo Trnovčanke, Krakovčanke in tudi okoličanke kar velike jerbare in košare na trg. Berivka gre zdaj dobro v kup. Z uvoženo solato imajo prodajalke velike težave, ker jo morajo lepo očistiti in gre mnogo nagitih peres v upadek. Motovilec je zdaj na trgu redek, ker je sezona zanj že končana. Tudi radiča je malo. Če nekaj tednov nam bodo Trnovčanke in Krakovčanke že postregle s prvo glavnato solato. Ta letos dobro uspeva in raste. Na trgu je dalje vedno več rabarbare, ki se je zdaj med ljubljancami zelo priljubila. Mnogo je bilo pora, peteršilja, manj korenčka, pa tudi rume-nolera je bilo precej. To so v prvi vrsti

Gospodarstvo v komunizmu

Večkrat slišimo o neki distinkciji, ki se uporablja zlasti v inteligenčnih krogih. Pravijo namreč, da je treba razlikovati brezbožni komunizem od gospodarskega komunizma. Brezbožni komunizem moramo obsojati, gospodarskega pa ne. Gospodarski komunizem da je pač sprejemljiv, je nujen razvoj sodobnega gospodarstva. Tako pravijo intelektualci, ki delajo to razliko. Seveda ne ostanemo pri tem zgolj teoretičnem razlikovanju, temveč gredo še dalje in izvajajo: »Ker pa je slovenski komunizem le gospodarskega značaja, zato nikakor ni pravilno, da ga obsojamo.«

Najprej je velika zmotna in utvara, če vidimo v slovenskem komunizmu le gospodarskega prizadevanje. Dovolj poznamo njegove voditelje, dovolj poznamo vire, odkoder dobivajo ti voditelji svoja navodila, še bolj pa poznamo njihov nauk, ki je poln brezboštva in sovraštva do krščanstva, zlasti pa njih sadove, po katerih je človeka pač najlažje spoznati. Slovenski komunizem ni torej zgolj gospodarski komunizem, temveč je pristen borbeni ateizem, in ta ateizem je jedro in osnova vsega njegovega gibanja.

Toda ti zagovorniki komunizma se motijo že v osnovi. Ne obsojamo samo idejnega komunizma, temveč tudi gospodarskega. Tudi sam gospodarski komunizem je namreč s svojim sistemom krščanstvu popolnoma tuji in nasproten. Če kdo pazno bere okoliščino Pija XI. o obnovi sodobne družbe, se bo hitro prepričal, da je tam obsojen komunizem predvsem kot gospodarski sistem. Gospodarstvo ni namreč za vero in pravost nekaj indiferentnega, nekaj takega, kar je izven območja naravnih zakonov. Nasprotno! Malokatero področje je tako prepleteno z naravnimi normami, kakor prav gospodarstvo. Zato je pač razumljivo, da je Pij XI., ki se po svoji funkciji v gospodarske in tehnične zadeve res ni imel kaj vtikati, spregovoril tudi o gospodarstvu in določil načela, po katerih se naj to področje ravna, da bo v skladu s krščanstvom in z njegovimi zahtevami.

Posebej pa je še spregovoril o načinu komunističnega gospodarstva in ga obsodil kot neravnega ter z dostojanstvom človeške osebnosti in narave neskladnega, krščanstvu pa bistveno nasprotnega. Ni ne pomaga torej temu ali onemu razlikovanje med gospodarskim in brezbožnim komunizmom.

In zakaj je komunistično gospodarstvo nasprotno človeški naravi in krščanskim zahtevam?

Predvsem gradi komunizem svoje gospodarstvo na pristnem materializmu. Zato pravi Pij XI., da je komunizmu predvsem za rim večjo množico materialnih dobrin, in te dobrine se mu zde toliko cene, da se morajo po njegovem mnenju višje človekove dobrine, tudi svoboda ni izjeta, podrediti in tudi trživat zahtevam čim najuspešnejšega proizvajanja svetnih dobrin. Ta naravnost celotnega komunističnega gospodarstva na zgolj zemsko in izključno materialistično blaginjo je največji razlog, zakaj sta si krščanstvo in gospodarski komunizem v nasprotju.

Ta gospodarski ustroj pa ima močan odjek tudi v splošnem družabnem ustroju. Posledično zahteva namreč takšno gospodarstvo zatrtje človekove svobode. Komunizem mora zaradi svojega gospodarskega sistema tako poudarjati pravice in oblast družbe, da pri tem zanika svobodo in pravice posameznika. Pri tem gre celo tako daleč, da posamezniku jemlje zasebno lastnino, kar je v nasprotju s človeško naravo, saj je zasebna lastnina po božji uredbi na svetu upravičena. Tretje, kar v komunističnem gospodarstvu bistveno nasprotuje krščanskemu pojmovanju, pa je nasilje, ki ga izvaja komunistična oblast. Sistem gospodarstva, kakor ga hoče uvajati komunizem, se namreč ne more zdržati brez skrajnega nasilja. Zato pravi Pij XI.: »Družba, kakor je zamišljena socializem, ne more biti niti se pojmiti brez nasilja.«

V usodni zmoti so torej tisti, ki vedno poudarjajo pridrevnik brezbožni, kadar govorijo o komunizmu, hoteli s tem poudariti, češ, gospodarski komunizem pa je sprejemljiv. Komunizem je treba vedno gledati v njegovi celoti. Ni mogoče ločiti gospodarske zamisli komunizma od njegove svetovnonazorne ideologije. Oboje je bistveno med seboj povezano, saj izvira iz dialektičnega materializma tako gospodarska kakor idejna zamisel komunizma. A tudi gospodarski sistem komunizma sam je že v svojem bistvu brezbožen.

prodajale okoliške kmetice, ki so zasedle prvi otok z razno zelenjavo.

Novost je bila v sredo na trgu. Dve prodajalki sta ponujali na prodaj venčke mavrovah, ki so bili po 8 lir venec. Vsak venec je imel 8 do 10 tih užitnih gob. Mavrohi ali smrčki, kakor jim ponekod na Dolenjskem pravijo, so pomladanska goba, ki rasto ob robovih gozdnih senožet in lazov, ob robovih jelovih gozdom in ob robovih peščenih potov. Pravi gobarji — strokovnjaki se že veselo dneva, ko bodo prvič lahko pohitili v gozdove nabirat druge pomladanske gobe, v prvi vrsti gobane ali jurčke. Napovedujejo, da bo letošnja pomlad bogata na gobah.

Posvetitev učenk v Lichtenthurnovem zavodu

Ljubljana, 26. aprila.

Po lepi pripravi na posvetitev Brezmadežnemu Srcu Marijinemu, ki je združila vse učence od najnižjih do najvišjih razredov v pobožni in otroško zaupni vdanosti do Nebeške Matere, je bila na cvetni petek posvetitev vseh učenk Brezmadežnemu Srcu Marijinemu. Od prejšnjih razrednih proslav, dnevnih jutranjih molitev rožnega venca, do kratkih nagovorov ob sobotnih vzgojnih urah je posvetitev dosegla obseg in uspeh, ki je bil nad vsa pričakovanja.

Ta dan so se vse učence in učiteljice z gospodom katehetom na čelu zbrale v dvorani, kjer je bil oder ves v pomladanskem cvetju in zelenju. Sredi cvetja je visela lepo okrašena Marijina slika. Vse tri točke akademije: Pozdrav Marijinemu

Srcu, Naša prošnja, naš spomin Materi sedmernih bolečin in melodrama Ostani mi Mati, so bile izraz notranjega doživljanja in vsaka po svoje lepa. Marija je tem učenkam res postala svetli vzor resnične vzgojiteljice in z njeno pomočjo bomo usmerjali našo mladino na pravi način k Bogu.

Najbolj ganljiv pa je bil prizor, ko je beloblačena deklica pritekla na oder s svetlim zlatim srcem v rokah, na katerem so bila na lističkih napisana imena vseh učenk in učitelje, ter v imenu vseh izpovedala željo, postati in ostati Marijini otroci. Ob molitvi rožnega venca so prenesli Marijino podobo iz dvorane v kapelo, kjer jo je g. katehet blagoslovil, imel kratek priložnost nagovor, nakar je vse navzoče posvetil Srcu Marijinemu.

zunanje ogrode vse kantate preveč razbito, kar ima nujno svoje posledice. Skladatelj se ne more v nobeni točki dovolj razviti, kajti ves čas ga ovira strah, da bo predolg na škodo druge točke. Poslušalec pa čaka, kdaj bo prišlo do kakšnega velikega razpleta in stopnjevanja, ki ga pa ni. Kakor hitro je glasbeni tok zajel njegove dojemalne sposobnosti in ga zainteresiral, je že nastopila pavza, ki je občutno razbila poslušalčovo apercpepcijo. Zato bi bilo morda bolje, če bi skladatelj vso kantato zamislil v treh, zase zakroženih delih, v katerih bi močnejše glasbene misli lahko po mili volji raztegnili in stopnjeval, manj važne pa bi obdelal bolj na hitro. S tem bi forma postala enotnejša, dramatična napetost bi se lahko bolj stopnjevala in poslušalčeva zbranost bi bila veliko manj motena.

Težje izvajanja je nosil zbor Glasbene Matice, ki ima izvrsten glasovni material, toda ta material žalibog ni bil pravilno oblikovan in zato petje Matičnega zbora ni ugodilo estetskimi zahtevam. Glavna njegova napaka, okoli katere se vse suče, je v tem, da ne zna peti legato. Vsak ton nastavi na začetku mota, potem pa takoj odneha, tako da so med posameznimi toni neprestane vrzeli, ki neusmiljeno trgajo glasbeno linijo. Pravilno legato petje, ki je podlaga dobrega pevskega prednašanja, zahteva vzdržan ton; zlasti dolgi toni morajo biti, če že ne rescendrirani, vsaj vzdržani v začetni moči. Zato pa je treba ton mirno nastaviti in potem lahko naraščati, da se vrzel med dvema tonoma čim manj čuti; šibka doba mora rasti v krepko, akcent mora biti pripravljen v crescendo. To so navidez malenkosti, toda kakšno življenje prinesejo v prednašanje, če jih kdo zna smiselno uporabljati! Petje Matičnega zbora pa je bilo raztrgano, kar je bilo posebno čutiti na počasnih homofonih mestih. Ne samo vsak takt, celo vsaka nota je bila zase zapeta, namesto da bi ti stavki doneli vzdržano in vliho kot na orglah. Klasičen zgled nepravilno zapetega stav-

ka je n. pr. uvodni in zaključni koral v VII. postaji. Zbor je za vsakim taktom napravil izdatno cezuro in tako glasbeno sliko raztrgal na same drobne kosčke. Vzrok tej napaki je v napačni šoli; sicer pa za takimi dirigentovimi gestami, ki so bile celo na najbolj mirnih mestih sunkovite, ni mogoče peti legato.

Polifoni stavki so doneli znatno bolje, toda tu je imel zbor pogoste težave z ritmom, saj smo slišali, kako se je ritmična uravnoteženost med glasovi kakor tudi med zborom in orkestrom nekajkrat občutno zamajala, n. pr. v zaporedju štirih osmink v temi prve postaje, posebno pa še v II. postaji, ki je tehnično res izredno zahtevna ali pa v III. postaji od 14. takta dalje. Zanimivo je, da je najbolj izdelano zvenel tenor, ki sicer našim zborom dela največ preglavice.

Zenski zbor je samostojno odpel IV. in XIII. postajo, ki sta med najbolj občutenimi v vsej kantati. Četrta postaja je učinkovita medlo zaradi utrjujočih višin, saj se n. pr. sopran giblje okrog visokega gisa in to v pianu, kar bi še solistom delalo preglavice. Zelo lepo pa je bil izdelan pianissimo proti koncu postaje. Znatno bolje je bila podana XIII. postaja, ki je tudi poslušalcu šla najbolj do srca. Harmonije po prvih štirih taktih, ki na klavirju zvenijo zelo trdo, je spretna instrumentacija napravila prijetne, barvite in mehke.

Solista, ga. Golobova in g. rektor Betetto, sta svojo nalogo odlično rešila. Oba sta že po naravi obdarjena z izredno lepim glasom. Kateriga pa je še visoka pevska kultura oblikovala do velikih popolnosti. Dočim je v VI. postaji motila ritmična neskladnost med pevko in orkestrom v troktnem melismatičnem motivu (zlasti prvič), je ga. Golobova XI. postajo izvedla z veliko umetniško silo svojega lepega in razsežnega glasu. G. rektor Betetto je obe ariji, ki zahtevata velik glasovni obseg in zaradi dolgih fraz zelo izdelano dihalno tehniko, zapel

mojstrsko. Skoda, da je prehrupna instrumentacija nižnje popolnoma udušila. Tako je moral g. rektor Maestoso stavek v V. postaji končati oktavo višje kot je pisan, da se je sploh slišal iz orkestra.

Preostaja nam še orkester, ki je bil poleg zbora in solistov tretji izvajalni faktor. Tomčev delo je tako izrazito vokalno, in to celo pretežno polifonsko, da orkester skoraj moti čisti vokalni slog. Saj smo začutili kar nekam olajšanje, kadar se je oglašil sam harmonij, ki je nadomestila orgle, ali pa tisti kratki recitativ v VIII. postaji, ki ga je zapel g. rektor brez vsake spremeljave. Instrumentacija v celoti ne prinaša nič svojega, ampak teče orkester vzporedno z vokalnim stavkom. Samostojne vloge nima in je v tem slogu tudi imeti ne more, če izvzamemo kratke pred-, med- in poigre. Morda bi bila najidealnejša izvedba le z dobrimi orglami brez orkestra. Kot izvajalni činitelj je orkester stal visoko nad zborom.

Celoten pregled Tomčeve umetnine in njene izvedbe kljub pomanjkljivosti, ki jih objektivna kritika pač mora omeniti, vzbuja vendarle veliko spoštovanje in občudovanje. V Tomčevem delu je nagromadenega ogromno znanja, tako da ta kantata po svojem solidnem glasbenem stavku in po svojem v stoletjih preizkušenem in uveljavljenem glasbenem izrazu, ki ne hlasta za dvomnimi modernističnimi efekti, ki so pogosto le slepeča krinka neznanja, spada med prva glasbena dela, kar jih je ustvaril slovenski duh. Prav tako gre čast in priznanje dirigentu g. ravnatelju Poliču, Matičnemu zboru, solistoma in orkestru, ki so pripomogli Tomčevemu delu do krstne izvedbe. Posebno zbor, na katerega je padla velikanska naloga, zasluži za svoje dolgočasno in naporno delo vse priznanje. Če uspeh ni bil sorazmeren z dobro voljo, katero je pokazal, je krivda v napačni šoli in tu bo moral zbor v prihodnje preokreniti v drugo smer, če hoče napredovati. — V. Snot.

KULTURNI OBZORNIK

Tomčev »Križev pot« v Unionu

Na veliki četrtek zvečer smo imeli priliko slišati to najnovejšo delo prof. M. Tomca v izvedbi solistov ge. Golobove in rektorja Betetta, zbora Glasbene Matice in filharmoničnega orkestra pod vodstvom g. ravnatelja Poliča.

O delu samem sem že napisal nekaj misli o priliki, »ko je izšla orgelska partitura v zalozbi Glasbene Matice. Mnenja, ki sem ga tedaj zapisal, tudi izvedba ni ovrgla, temveč kvečjemu potrdila. Mnogo stvari je ob poslušanju dobilo jasnejše in določnejše oblike in vtise, kakor pa jih ima človek le ob čitanju ali pri preigravanju orgelske partiture. V splošnem drži, da je to Tomčev delo v prvi vrsti sad velikega skladateljevega kompozitorskega znanja in rutine in kot tako zasluži vse priznanje, pogrešamo pa v njem tistega glasbenega navdila, ki bi vsej izredno bogati tehnični snovi dajal dušo in ogrel poslušalce. Vsebinska križeva pota je vendar taka, da v človeku vzbuja globoka čustva žalosti, sočustvovanja in kesanja, pa tudi upanja in vere. Prof. Tomc pa večinoma ni tolmačil besedila, ampak se je vrغل bolj na absolutno glasbo, v kateri gre glasbena misel svojo pot brez notranje povezanosti z besedilom. Tako se večkrat občuti neka neskladnost med besedilom in glasbenim izrazom: n. pr. tema na noben in žalosten tekst »za nas na krizni dobri Bog umirac« je igračkastega skoro šaljivega značaja. Homofona mesta tvorijo izjemo in dobro podajajo občutje, ki veje iz besedila.

Druga važna zadeva, ki je pri poslušanju koncerta še bolj prišla do izraza, se tiče zunanje zgradbe. Delo obsega 16 točk, ki so ločene druga od druge in tvorijo vsaka zase celoto, toda jih je veliko število — 16. Zato je

Drobne novice

Koledar

Četrtek, 29. malega travna: Robert, opat in ustanovitelj reda; Peter Sanel, mučenec; Tertula, devica in mučenica.

Petek, 30. malega travna: Katarina Sienska, devica; Zofija, devica in mučenica.

Zgodovinski paberki

29. malega travna:

1. 1097. konec meseca aprila je ogrski kralj Koloman premagal Hrvate na severnem poboju Gvozda, na bojišču je obležal tudi zadnji domači hrvatski kralj Peter, po njem se od tedaj imenuje Gvozdo — Petrov gvozdo (Petrova gora). Po tej bitki so Madžari pridržali na Jadranu. Ko je bil dve leti kasneje Koloman popolnoma premagan pod Premislom v Galiciji, kjer so združeni Rusi in Pečenegi uničili madžarsko vojsko, so tudi Hrvati pogladi Madžare preko Drave, toda Hrvatska so zaradi neodobnosti, notranjih borb in sebičnosti svojih najodličnejših sinov, ki so jim bili važnejši osebni ali plemenski interesi od splošnih, tudi oslabiljeni Ogrski ni mogla dolgo upirati. Brez novih bojov so se leta 1102. pogodili zastopniki dvanajstih hrvatskih plemen s kraljem Kolomanom, ga odpejali do Biograda ob morju in ga okronali za hrvatsko-dalmatinskega kralja. Ogrska in Hrvatska sta bili odlej pod vladarjevi osebni zvezani do leta 1181. Hrvatska je bila sicer pravno nezavisna država, toda stvarno je postala polagoma le ena izmed dežel krone svetega Stefana.

1. 1848. ko je general Durando, poveljnih v Bologni zbranih papeževih čet, prestopil mejo Benetije, je imel papež Pij IX. v konsistoriju nagovor, v katerem je izjavil, da ne namerava razširiti meja cerkvene države, želi ohraniti mir in se ne more pridružiti vojski, ker mu njegova apostolska služba nalaga obhajati vse narode in vsa ljudstva z enako skrbjo in očetovsko ljubeznijo. Ne more pa preprečiti svojim podložnikom, da slede zgledu drugih Italijanov in se bore za narodno stvar.

Novi grobovi

† V Komendi je 27. aprila po kratki, hudi bolezni umrla gospa Franja Mejačeva, vdova po avgusta 1941 umrlem, splošno znanem posestniku in veletrgovcu Andreju Mejaču. Pokopnica je bila vzorna soproga in mati, poleg tega pa tudi velika dobrotnica ubogim in troščim. Zaradi tega je bila daleč na okrog znana, splošno spoštovana in priljubljena.

† V Ljubljani je mirno v Gospodu zasnela gospa Amalija Sfiligoj roj. Šekelj, soproga višjega davčnega upravitelja v pokopju. Pogreb bo v petek, 30. aprila ob 3 popoldne iz kapela sv. Jožefa na Zalah k Sv. Kristofu.

† Na Stožicah pri Ljubljani je umrla gospa Frančiška Presetnik roj. Kosernik. Pokopali jo bodo v četrtek, 29. aprila ob 9 dopoldne na pokopališču Sv. Jurija.

† Na Planini pri Sevnici se je preselil v večnost gospod Miloš Jazbinšek, trgovec.

Naj rajnim sveti večna luč! Vsem, ki žalujejo za njimi, naše iskreno sožalje!

Osebnosti

— Poročil se je dne 26. t. m. g. Julijan Lapajne, sin tovarnarja iz Most pri Ljubljani, z gđo. Zenko Kremser. Bilo srečno!

ničlo. Barometer še pada ter je v sredo zjutraj kazal 765.7 mm. Od torka od 7 zjutraj do srede zjutraj je deževal znanomaj še 0.8 mm dežja. V aprilu je bilo doslej 9 deževnih dni in 35.5 mm dežja. Na dežju še revnejši april je bil leta 1940 in leta 1939. V letu 1939 je v 7 deževnih dneh padlo je 23.6 in v letu 1940 v 7 deževnih dneh samo 34.6 mm dežja.

— Nesreče na deželi. Rudolf Strukelj, 32 letni delavec v Novih Jaršah pri Ljubljani, je bil napaden od hudega psa, ki ga je ugriznil v levo nogo. Lastnik psa bo odgovarjal pred sodiščem. Napadenec je dobil injekcije proti steklini. — Janca Bizjaka, 6-letnega posestnikovega sina v Bazunjah pri Cerkljici, je neznan kolesarica na cesti sredi vasi podrla na tla. Deček je dobil poškodbe po životu. — Vinko Jordas, 8-letni delavec sin v Škocijanu na Dolenjskem, je na cesti padel in si zlomil desno nogo. — Lojze Intihar, 6-letni posestnikov sin na Blokah, je padel z voza in si zlomil desno nogo.

Iz dela in življenja - od tu in tam

Z Gorenjskega

Kranjsko okrožje je največje na Gorenjskem. Ima 75.000 prebivalcev in skoraj 110.000 ha. Med novimi gradbenimi deli je treba posebej omeniti graditve železniške proge iz St. Vide do Ježice. V Kranju samem je bilo dograjenih okrog 125 stavb, odnosno barak. Vse te zgradbe so bile dokončane v zadnjih dveh letih in so omogočile, da je bilo nastanjeno uradniško osebje, katerega je v Kranju zelo mnogo. V Škofji Loki sta bila urejena dva kamnoloma, ki naj bi, kakor piše gorenjski tednik, omogočila, da se bo čudovito lepi kamen uporabljal za bodoče gradbene naloge v rajhu.

Pridelovanje naravne svilne na Koroškem. Ze v letošnjem letu bodo na Koroškem v vseh občinah, ki ne leže višje kakor 600 metrov nad morjem, zasadili murve, ki so edina hrana za sviloprejkice. Na ta način nameravajo pospešiti zasebno sviloprejo zlasti pri takih rejcih, ki nimajo svoje zemlje. Reja sviloprejkic in odaja kokonov je pod državnim nadzorom, ker je surova svila zelo važna vojna surovina.

Kuharski tečaj v Litiji. Pod vodstvom okrožne voditeljice Arndt je bil v Litiji prirejen v šolski kuhinji kratak kuharski tečaj. Zene in dekleta so z velikim zanimanjem sprejele vse novosti, s katerimi bodo prenesle v svojo domačo kuhinjo zopet spremembe.

Odlikovana učiteljica pri Sv. Jakobu ob Savi. Voditeljica mladinske dekliške organizacije učiteljica Greti Neubauer pri Sv. Jakobu ob Savi je prejela zaslužno kolajno.

S Spodnjega Štajerskega

Obiski v vojaških bolnišnicah. Za veliko noč je urad za socialno skrbstvo v zvezi z ženstvom iz Celja priredil obiske v vojaških bolnišnicah v Novem Celju in v Rimskih Toplicah. Zene so vzele s seboj tudi mladino, ki je na obisku hodila iz sobe v sobo, od postelje do postelje in voščila vojakom praznične, jim krasila ležišča in zapela nekaj pesmi.

Uspela nabirka za Rdeči križ. 18. aprila so na Štajerskem nabirali za Rdeči križ in nabrali vsega skupaj 810.000 M. Na Spodnjem Štajerskem pa so nabrali 244.000 M, tako da celotna vsota znaša 1.054.000 M. Znesek je za 44% večji od lanskega. Na Spodnjem Štajerskem se je najlepše odrezalo trboveljsko okrožje, ki je napram lanskemu letu nabralo 81% več in doseglo 20.000 M (lani 11.067 M). Brežice so povisale za 49% nabirko in dosegle 25.730 (17.300), slede nato okrožja: Maribor mesto 54.500 (41.150), Celje 61.500 (47.135), Ljutomer 11.400 (8.888), Ptuj 32.500 (26.474) in Maribor okolica 38.400 (34.029).

Iz Slovenske Krajine

Duhovniške spremembe. Na Cankovo je postavljen za župnika bivši lendavski župnik Stefan Bakan; Založnik, od sedaj župni provizor na Cankovi, je postavljen za župnega upravitelja pri Sv. Juriju na Gorickem. Dosedanji župni upravitelj Varga je premeščen v notranjost somateljske škofije. Beltinska župnija je, kakor smo poročali, razdeljena in sta se iz nje osnovali še dve duhovniji, ena je v Odraneh, druga je v Dokležovju. Kaplan Stefan Čergulj je postavljen v službo v Satohovec pri Tišini. Prof. Lojze Šostar, dosedaj veroučitelj na Irgovski šoli v Soboti, je premeščen kot kaplan v Kőszeg. Župnik Halas je ponovno zasedel župnijsko mesto v Polani po daljši odsotnosti.

Ljudske igre. V Izakovich je dramatski odsek priredil nedavno priljubljeno ljudsko igro »Reveček Andrejček«. Odrska delavnost se je po Prekmurju sploh zelo razvila. Tako so v Bratoncih uprizorili igro »Pričarani ženine, v Lipovcih pa »Stari in mladi«.

Proslava dvestletnice zasedbe. Na cvetno nedeljo je bila v Soboti velika proslava dvestletnice prihoda madžarskih čet v Slov. krajino. Proslave so se udeležili zastopniki višjih oblasti iz prestolnice. Prav tako so se vršile podobne proslave po ostalih slovenskih krajih.

Pri zadnjem službenem apelu okrožnega vodstva v Celju so govorili vodja rasno-političnega urada dr. Walluschegg o rasno-političnih vprašanjih Sp. Štajerskega, dalje uradni vodja Flaser in okrožni govornik Dukar o narodno-političnem vprašanju Sp. Štajerskega v preteklih 2000 letih. — Okrožni vodja Dorfmeister je za zaključek zborovanja naglasil potrebo poznavanja zgodovine na Sp. Štajerskem in se bodo zato v prihodnjih mesecih morali vsi uradni vodje na Sp. Štajerskem natančno naučiti njene zgodovine.

Zborovanje o prosvetnem delu mladine je bilo 18. aprila v Mariboru za mariborsko okrožje. Sklenjeno je bilo, da bodo 8. in 9. maja v Slovenski Bistrici mladinske tekme pevskih skupin, skupin, ki se bavijo z ljudskimi pesmi, s lutkovnimi gledališči in ljudskimi odri. Prav tako bodo tekme fanfar in godcev.

Dediče isteže. 23. oktobra 1942 je umrla v Stari cesti pri Cezanjevih Terezija Vogrinec, posestnica v Stari cesti št. 37. Oporoke ni zapustila in se zato sedaj pozivajo zakoniti dediči: ga. Ivana Federenko, ga. Stefanija Kovačević in ga. Ljudmila Leskova, naj se javijo v šestih mesecih ljutomerskem sodišču. Po preteku tega roka bo zapustniška razprava za druge dediče, odsotne pa bo zastopal kurator J. O. I. Ludvik Almasi pri ljutomerskem sodišču.

Nesreča pri streljanju z mošnjari. Kakor vedno, tako so tudi letos proslavili prebivalci Slovenskih goric velikonočne praznike s streljanjem iz mošnjari. Vse gorice so bile v cvetju in je zato prišlo k streljanju še več radovednežev kakor sicer. Ze iz več krajev poročajo o nesrečah pri streljanju. 24-letnemu čevljarскому pomočniku Francu Minariču iz St. Lenarta v Slov. goriah je pri streljanju odrgalo dva prsta na levi. 12-letni sinček nočnega čuvaja Rudolf Danjko iz Teznega pa se je pošteno opeknel in ožgal po telesu.

Huda prometna nesreča. Na veliko soboto je podrl avto na glavni cesti v Mariboru 41 letno posestnico Genovefo Germantz iz Selnice ob Muri. Pri nesreči si je zlomila obe nogi, levo roko ter je dobila tudi še rane na desni strani života. Nezvestno so jo prepeljali v bolnišnico.

Smrtna kosa. V Mariboru so umrli: 63 letni železniški nadsprevodnik v pokopju Mihael Hartlieb, 70 letna bivša kuharica Antonija Gorjup, 73 letni upokojeni kotlar v železniških delavnicah Mihael Jaš, mala hčerka sodnega namestnika Gerlinda Klamper, 67 letni inž. Teodor Maisch, hčerka služkinje Marija Duh, 25 letni poljski delavec Ivan Ramuta iz Ciglenec pri Dupleku, 15 letni učenec Ernst Zeleznič iz Drvanje pri Sv. Benediktu v Slov. goriah, 45 letni rudar Jožef Gornik iz Zagorja. Na bojišču ob Donecu je padel kaplar v pehotnem polku Tomaž Božičnik, doma iz Koprivnice.

I Z Š E L J E

DOM IN SVET

Z B O R N I K Š T. I.

(Zunanja oprema B. Jakac)

160 str., 11 umetniških prilg

Naročnina za ta in drugi zbornik borin (vse v jeseni) je Lir 50—

Posamezen zbornik v prodaji je Lir 40— (oba 80—)

Naročite se čimprej. Dobili boste v roke krasno knjigo sodobne slovenske poezije in proze književnih in umetniških razprav itd., hkrati pa podprli naše književno in kulturno ustvarjanje

Uprava Doma in sveta
Ljudska knjižarna v Ljubljani
Pred škofijo št. 5

Iz Hrvaške

Predavanje italijanskega poslanika v Zagrebu. Hrvatski prosvetni minister je te dni priredil zopet velik sprejem za hrvatske in inozemske častnike. Na sprejemu je imel tokrat predavanje italijanski poslanik v Zagrebu Ekse. Casertano, ki je govoril o borbi Evrope za svobodo in pravičnost pod vodstvom in zaščito držav osi.

Priznanje NDH. Hrvatsko časopisje poroča, da je slamska vlada sklenila priznati NDH.

Izplačevanje državne podpore rimskokatoliški in grškokatoliški duhovščini v NDH. »Narodne Novine« z dne 7. aprila objavljajo naredbo pravosodnega ministra z dne 27. marca 1943 o izplačevanju državne podpore rimskokatoliški in grškokatoliški duhovščini na področju NDH. Po tej naredbi prejema v NDH državno podporo cerkveni veleodstojanstveniki, duhovniki na župnijah z najmanj 200 domovi in duhovniki v drugih javnih verskih službah rimskokatoliške in grškokatoliške cerkve. Cerkev v veleodstojanstveniku bo država izplačevala sledeče podpore: aktivnim in upokojenim nadškofof po 15.000 kun, aktivnim in upokojenim škofom 12.000 kun, aktivnim in upokojenim pomožnim škofom 10.000 kun mesečno. Dekani bodo dobivali osebno doklado 100 kun mesečno. Župniki, upravitelji župnij, kaplani in duhovni pomočniki bodo prejeli mesečno po tem, v kakem draginjskem razredu je kraj njihovega službovanja, po 1500 kun v krajih I. draginjskega razreda, po 1100 kun v krajih drugega draginjskega razreda, po 1000 kun v mestih tretjega draginjskega razreda in po 700 kun v mestih četrtega draginjskega razreda. Duhovniki, ki uživajo 10 do 30 kat. jutrov zemljišča ali pa imajo kake druge dohodke od župnije, ki presegajo znesek 3000 do 4000 kun mesečno, bodo prejeli od države samo tretjino odnosno četrtno določene državne podpore. Rimskokatoliški duhovniki senjske, hvarske in dubrovniške škofije, kakor duhovščina tistega dela krške, šibeniške in splitske škofije, ki se nahaja na področju NDH, ter grškokatoliški in rimskokatoliški duhovniki v Zumberku bodo poleg državne podpore dobivali mesečno še posebno doklado po 500 kun. Upokojeni duhovniki bodo prejeli od države državno podporo 3000 kun, če sami nimajo mesečnih dohodkov v isti višini ali pa še več.

Iz Srbije

Državno podtajništvo v srbskem notranjem ministristvu. Srbski ministrski predsednik je na predlog notranjega ministra Tase Dinčić izdal zakonsko uredbu o ustanovitvi državnega podtajništva v srbskem notranjem ministristvu. Za državnega podtajnika je bil istočasno imenovan Cvetan Djordjević, načelnik notranjega ministristva.

Osemdesetletnica dr. Grassla. Dne 23. t. m. je praznoval v Beogradu 80 letnico svojega rojstva, eden od voditeljev nemške narodnostne skupine v bivši Jugoslaviji dr. Georg Grassl. Kot zastopnik svoje narodnostne skupine je deloval v prejšnji državi kot poslanec in pozneje kot senator. Bil je tudi med ustanovitelji švabske kulturne zveze in med izdajatelji »Deutsches Volksblatt« v Novem Sadu. Za svoje delovanje je prejel visoka nemška odlikovanja. Dr. Grassl je do sedaj živel v Beogradu, sedaj pa odhaja k svojim otrokom, kjer misli preživeti ostanek svojega življenja.

Tretja skupina mladih srbskih kmetov na študijskem potovanju. Te dni je odpotovala v Nemčijo tretja skupina 56 srbskih mladih kmetov, ki bodo prebili v raznih nemških pokrajinah in kmetijskih šolah več mesecev na študijskem tečaju. Pred odhodom sta tretjo skupino srbskih kmetov, ki si bo v Nemčiji spopolnila svoje strokovno znanje, sprejela najprej srbski kmetijski minister Veselinović, zatem pa še sam predsednik vlade general Nedić. Oba sta izjavljala, da jih pošilja Srbska vlada v Nemčijo zaradi tega, ker živi tam najbolj delaven narod. Nedić je tudi poudaril svojo željo, da bi se tam čimveč naučili in prinesli v domovino novega znanja. Po svoji vrnitvi bodo po Nedičevi napovedi hodili od vasi do vasi ter poročali o svojem šolanju v inozemstvu ter o izkušnjah in uspehih tamošnjih kmetovalcev.

Naznanila

FRANČISKANSKI ODER, Nedelja, 2. maja, ob 4 popoldne: zbiranje iz svetega vinograde, drama v treh dejanjih. Režija Milan Skrbinič. Predprodaja vstopnic v trgovini Sfiligoj in na dan predstave pri blagajni frančiškanske dvorane.

RADIO, Četrtek, 29. aprila: 7.30 Pesmi in napovedi — 8 Napoved časa, poročila v italijanskem — 12.30 Ploščo — 12.30 Poročila v slovenskem — 12.45 Komorna glasba — 13 Napoved časa, poročila v italijanskem — 13.10 Poročila vrhovnega poveljstva Oboroženih sil v slovenskem — 13.25 Prenos iz Nemčije — 14 Poročila v italijanskem — 14.30 Koncert radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Sijanec, pisana glasba — 15 Poročila v slovenskem — 17 Napoved časa, poročila v italijanskem — 17.15 Simfonična glasba na ploščah — 17.45 Pesmi in napovedi — 19.30 Poročila v slovenskem — 19.45 Politični komentar v slovenskem — 20.30 Komorna glasba — 20.40 Koncert radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Sijanec, sodulje sopranistka Ksenija Vidali, operna glasba — 21.15 Predavanje v slovenskem — 21.30 Koncert Ljubljanskega komornega tria (M. Lipovšek — klavir, A. Dornel — violina, C. Sedlbauer — čelo) — 22.15 Orkester vodi dirigent Petralia — 22.45 Poročila v italijanskem.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarnar: Mr. Leustek, Restleeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12, in mr. Komotar, Vilo, Tržaška cesta 48.

— Nemški konzulat nas naproša, naj objavimo, da dne 1. maja zaradi »narodnega praznika« ne bo uradoval. Kakor slišimo, letos ne bo nobenega sprejema.

— Kristus — zdravnik. V izložbenem oknu slik v pasazi nebotičnika ob Verdijevi ulici je razstavljena velika, v črno ovita slika pokojnega mojstra, akademika in slikarja Jakopiča »Kristus — zdravnik«. Pokojnik je napravil načrt za to sliko, pravo umetniško delo, že l. 1938. Umetniku so bile pred očmi in v mislih med slikanjem svetopisemske besede Učenikove: »Kdor gre za menoj, ne bo padel v temo, temveč bo imel luč življenja«. Pod sliko je postavljen lovorjev venec, na njegovo levo stran posnetek pokojnikovega avtoportreta, katerega original se sedaj nahaja v Karlovcu, na desni strani pa so fotografski posnetki pokojnika. Ob sliki se marsikdo, tudi laik, ustavlja in jo globoko občuduje.

— Hladnejše vreme. Ze v torek po dežju, ki je prenehal dopoldne in se je počasi jasnilo, se je ozažje precej ohladilo ter je bila dosežena maksimalna dnevna temperatura +15° C. Pa tudi v sredo zjutraj je bilo močno hladno. Valovila je gosta megla. Jutranja temperatura je zelo padla ter je znašal temperaturni minimum komaj +4.2° Celzija, višino, ki so jo zaznamovali dnevi v prvi polovici aprila, ko je bilo zjutraj dostikrat še pod

Drobna ljubljanska kronika

Šentjakovski možje in fantje imajo v četrtek, 29. aprila, ob pol 8 zvečer, v župni cerkvi skupno dečenje sv. R. T. s kratkim nagovorom. Iskreno vabilni vsi!

»Župnik iz svetega vinograde«, drama v treh dejanjih, v nedeljo, 2. maja, ob 4 popoldne v frančiškanski dvorani. Predprodaja vstopnic v trgovini Sfiligoj in na dan predstave pri dnevi blagajni. Opozorjamo, da je to zadnja predstava lepe igre, ki je pri prvi uprizoritvi doživela zelo lep uspeh in jo vsem prav toplo priporočamo.

Drugi del koncertnega sporeda, ki ga bo pel jutri zvečer v veliki filharmonični dvorani slovenski tenorist Miloš Brinik, obsega izključno le najznamenitejše arije iz raznih literatur. Značenja z oratorijske arije iz Handlova Mesja, preide nato v klasično Mozartovo arijo, ki jo peje Don Ottavio v Don Juanu, sledijo štiri arije, katere prištevamo k najlepšim, a tudi najtežjim arijam celotne operne literature. G. Brinik jih bo pel v sledečem vrstnem redu: začneta s Sanjami iz Massenetove opere Manon, dalje pojme arijo Lenskega iz Čajkovskega opere Evgenij Onegin, arijo iz Gounodovega Fausta in svoji koncertni večer bo zaključil s arijo grofa Almavive iz Rossinijevoga Seviljskega brivca. Kolikor ariji, toliko različenosti, kar bo dalo pevcu vso priliko, da pokaže svoje tehnično izvežbanost in prožnost svojega glasu, kakor tudi občutenost

svojega izvajanja. V prvem delu koncerta pa so zgolj samospeli, o katerih smo že podrobneje govorili. Peveca bo spremljala na klavirju pianistka Silva Hrašovecova. Začetek koncerta bo točno ob 7 zvečer, predprodaja v knjižarni Glasbene Matice.

Na komornem večeru pianista Antona Trosta in violončista Jana Slaisa, ki sta združena v ljubljanski komorni duo, bomo slišali dela Tartinija, Mozarta, Szymanowskega in Vomačke. Na naših sporedih je skoraj popolnoma novo ime Boleslava Vomačke, ki uživa v svoji domovini sloves uglednega komponista. Vomačka je bil slušatelj prškega konservatorija, kjer je predvsem študiral pri skladatelju V. Novaka. Posvetil se je kritiki in bil dolgo časa glavni urednik vodilne češke glasbene revije »Tempo«. Kot skladatelj je pripadal prvotno izrazito modernim smeri, pa se je umiril, ubral zmernejšo pota in si pridobil tradicijo. Napisal je dela za najrazličnejše glasbene oblike, med temi tudi več del za soli, zbor in orkester. Na našem koncertu, ki bo v ponedeljek, 3. maja, ob 19 v veliki filharmonični dvorani, bomo slišali njegovo Sonato op. 3, ki je posvečena spominu njegovega očeta. Izvedba koncerta je v rokah dveh naših najodličnejših koncertantov, zato bo umetniški užitek velik in občisk najtopleje priporočamo. Predprodaja vstopnic v knjižarni Glasbene Matice.

Dotrpela je naša draga soproga in nepozabna zlata mamica, stara mamica in tašča, gospa

Amalija Sfiligoj roj. Šekelj

soproga višjega davčnega upravitelja v pok.

K večnemu počitku jo bomo spremili v petek, dne 30. aprila 1943, ob treh popoldne iz kapela sv. Jožefa na Zalah na pokopališču k Sv. Križu.

Sveta maša zadušnica bo darovana dne 3. maja ob 10 dopoldne v župni cerkvi Marijinega Oznanjenja v Ljubljani.

Ljubljana, dne 28. aprila 1943.

Josip Sfiligoj, viš. davč. uprav. v pok., soprog; dr. iur. Josip, Stanke, Dušan, sinovi; Ljubica por. Jankovič, hčerki; Janko Jankovič, podpolkovnik, zet; Lucija, sinaha; Ljubica, vnukinja — ter ostalo sorodstvo.

Dolenjski semenski krompir naj prevzamajo pri trgovcih najkasneje do petka, 30. aprila popoldne vse stranke, ki so v mestnem gospodarske murađu dobile nakazila zanj, ker bi pozneje semenskega krompirja ne dobile več.

Ponorečene! Hanžiču Valterju, 38 letnemu delavcu, je padel na levo nogo večji sod in mu jo hudo poškodoval, da je iskal zdravniško pomoč na kirurškem oddelku splošne bolnišnice. — Frančiški Mlakarjevi, 60 letni kiltavničarjevi ženi, je pri sekandru drv priletelo poleno v desno oko. Poškodba je huda. — Ferdinand Simenc, 81 letni zasebni uradnik, je padel na cesti in si zlomil desno ključnico.

Gledališče

Opera:

Četrtek, 29. aprila, ob 18: »Trubadur«. Gostovanje Josipa Gostiča, tenorista zagrebške opere. Izven. Cene od 40 lir navzdol. Petek, 30. aprila: Zaprti.

Gostovanje Josipa Gostiča. Danes bo nastopil priljubljeni in cenjeni umetnik v Verdijevem »Trubadurju« v partiji Manrica. Gostič, ki je nastopal s to partijo z velikim uspehom na svojem gostovanju na Dunaju, je pri nas doleži nepoznan v njej. Zato bo ta predstava tem bolj zanimiva. Leonora bo Heybalova, Luna — Janko, Azucena — Golobova, Ferrando — Lupša, Ines — Barbičeva, Ruiz — Kristančič, Dirigent A. Nefat, režija in scena C. Debevec, zborovodja R. Simoniti.

Drama:

Četrtek, 29. aprila, ob 18.30: »V času obiskanja«. Red Četrtek. Petek, 30. aprila, ob 17: »V času obiskanja«. Zaključena predstava za solsko mladino. Sobota, 1. maja, ob 17: »V času obiskanja«. Zaključena predstava za solsko mladino.

E. Gregorin: »V času obiskanja«. Pasijonska igra v šestih postajah. Osebe: Marija — Starčeva, Jezus — Gregorin, Janez — Verdonik, Peter — Bratina, Juda — Nakrat, Magdalena — Sancelova, Jožef iz Arimateje — Košuta, Nikodem — Plut, Kaifa — P. Kovč, Aminadab — Rastresen, Gamael — Prosenik, Joda — Gorinšek, Sadok — Lipah, Levi — Blaž, Amos — Brezinar, Poncilj Pilat — Pešek, Petronij — Drenovec, Veronika — Simčičeva, žena — Bakarjeva, Režiser E. Gregorin, scenograf inž. Franz, scenjska glasba prof. M. Tomc.

Zanimiva premiera v Drami: D'Annunzija pastirska tragedija »Jorjjeva hča«. V prvem tednu maja bo premiera te pomembne igre, katere vsebina je zajeta iz življenja kmetov v Abruzzi. Toda občudovska vsebina tega dela ga postavlja kljub folklornim motivom in običajem v nadčasovno, nedolžno dobo. Predstavlja nekoliko sintezo narodovega čustvovanja v okviru tradicionalnih običajev in vražjevernosti, globoko religioznosti in mističizma, podano v poetičnih in dramatskih akcentih klenega ljudskega izraza, ki je dvignjen s pomočjo stihov na raven surrealizma. Naslovno vlogo bo igrala Milva Boltar-Ukmarjeva, režiser M. Skrbinič.

Turčija kot vojaška pomorska sila

Ankara, v aprilu. Poglavitna naloga turške mornarice je v tem času ta, da varuje svoje morskne ožine in da opravlja v Črnem morju svojo obalno službo. V sultanovi državi je bil Istanbul najvažnejša vojna luka. Kemalova Turčija pa je priredila za vojno luko zaliv Izmir, ki se od Marmarskega morja globoko zajeda v anatolijsko obalo. To se ni zgodilo samo zaradi sporazuma v Lausani, marveč tudi zato, ker se ta zaliv bolje prilaga kot izhodišče za gibanje pomorskih sil kot za Istanbul, ki je večino izpostavljen opazovanju inženjskih očividcev. Iz zaliva v Izmiru morejo bojne ladje prav tako hitro doseči črnomorske luke, kot Sinope in Samsun, kakor odriniti iz Dardanel. Turško brodogradništvo ima tudi napredno moč, da si prav za prav namenjeno le obrambi lastne države.

Nova Turčija si na vseh področjih prizadeva, da bi se kaj naučila iz napak iz preteklosti. Zaveda se tudi, da bi bilo zanjo nevarno, če bi zanemarila pomorsko oboroževanje, kar so v škodo države storili marsikaki sultani. Povsem neopraceno pa je mnenje, da bi bili Turki nesposobni bojevanja na morju. Če Arabci, predniki Turčije, so imeli dobro vojno brodogradništvo, ki se je večkrat, dasi brezuspešno, pojavilo pred Bizancem. Kasneje so vdre osmanske armade na Balkanski polotok, ne da bi bili sultani pomislili na to, da bi si novo ozemlje zavarovali s pomorsko oblastjo. Pravi ustanovitelj turške mornarice je bil Mehmed II. (1451—1481). Ta sultan se je s 150 ladjami udeležil boja za Bizan in je nato odposlal 180 bojnih ladij v Egejsko morje.

Pod Sulejmanom I. (1520—1566) je brodogradništvo naraslo na 300 ladij, ki pa so imele precej svojih slabosti. Na njih so bili namreč zaposleni sužnji,

to je vojni ujetniki in taki, ki so postali žrtve turških pomorskih roparjev, ali pa inozemski najemniki — in vsi ti so bili nezanesljivi. Res je, da so utegnili Turki brž nadomestiti izgubljene ladje, saj so obale Črnega morja polne gozdov, vendar je bila vojna uprava toliko nepoštena, da je zgradila manj ladij, kakor pa jih je bilo navedenih v tozadevnem proračunu. Vendar je bilo turško brodogradništvo toliko močno, da se je upalo pluti po odprtem morju in napasti močne Benetke. Ciper so si Turki prilastili brez kakih hudih naprov, a potem so Benečani l. 1571. v bitki pri Lepantu, ob vhodu v Korintski zaliv, skoraj povsem potolkli turško brodogradništvo. A že drugo leto je imela Turčija skoraj povsem isti brodogradništvo s še povečanim toplotom. Sulejman si je za pomorsko bojevanje pridobil imenitno moč v osebi morskega razbojnika Šajradina Rdečbradca, ki je bil rojen kot Grk v Mitlenah. Na njegov nasvet je Sulejman sklenil zvezo s Francem I., francoskim kraljem, da bi tako zabil nadalnje prodiranje Špancev v Alžiru. Ker je bil Rdečbradec tako zmožen poveljnik, da je privedel turško brodogradništvo prav do Nice, ga Turki še dandanes slavijo kot svojega pomorskega junaka. Tudi po njegovi smrti (1546) so ostali alžirski korzari še

več desetletij jako dragocena sestavina turškega brodogradništva.

Kakor je napačna trditev, da ni imela Turčija nikdar močnega bojnega brodogradništva, tako je napačno, če mislimo, da se ni bavila s pomorsko trgovino. Dokler je bilo Črno morje le turška last, so Turki ondaj izvajali trgovski monopol in turške trgovske ladje so plule celó od Črnega morja in navzgor po Donavi. A tudi na Sredozemskem morju se je udeleževala turška pomorska trgovina. Ladje, ki so plule pod zastavo polmeseca, so bile še po letu 1800 zasidrane v Londonu. Kasneje pa, ko se je povečal zahodni vpliv na bližnji orient, je turško trgovsko ladjejeje povsem prenehalo pluti po Evropi. Tudi bojno brodogradništvo so turški oblastniki zmeraj bolj zanemarjali. Potem je prišla doba prvih obnovitvenih poskusov. Sultan Abdul Asis (1867—1876), ki je bil velik razpisnež, si je za parado zgradil moderno bojno brodogradništvo. Njegov nezaupljivi naslednik Abdul Hamid II. (1876 do 1909) je pustil, da se je to brodogradništvo povsem uničilo, ker se je bal, da se ne bi pomorski častniki dvignili proti njemu. Mladoturki so pa tako odločno nastopili za gradnjo novega bojnega brodogradništva, da so bili v balkanski vojni prav varni nasprotnikom Turčije. V prvi svetovni vojni se je turško brodogradništvo okrepilo z nemškima ladjama »Goeben« in »Breslau«, ki sta do današnjih dni ostali najdragocenejša opora tega vojnega brodogradništva. (Frankfurter Zeitung.)

„Slovenčeva“ športna posvetovalnica

Kakšne uspehe so dosegli na prvih olimpijskih igrah? Nepoučenim čitateljem moram omeniti, da so se vršile prve sodobne olimpijske igre l. 1896 v Atenah. To je bil prvi poizkus, sicer precej tvegan, uspehi pa so bili za tiste čase prav dobri. Naj omenim samo nekatere: v teku na 100 m je zmagal Amerikaneec Burke s časom 12 sek.; isti Burke je zmagal tudi v teku na 400 m s časom 54.2 sek.; v teku na 1500 m je postavil olimpijski prvak znakmo 4:35.2 min., v skoku v daljino 6.35 m, v metanju diska 29.15 m itd. Teh izidov seveda ne smemo meriti z današnjimi merili, zakaj dandanes je izbor tekmovalcev veliko večji in tudi metode treninga so se povsem spremenile. (E. U.)

Kdaj nastopi doba športne specializacije? Posebno veselje čutite do lahke atletike, vendar še ne veste za gotovo, za katero panogo bi se odločili, katero bi si izbrali kot specialno panogo. Ker še niste dopolnili 16. leta, imate še vedno dovolj časa. Priporočam, da se še vedno urite v različnih panogah in to ne samo lahki atletiki, temveč tudi v igrah in vodnih športih. Tako boste lažje rasli in tudi bolj vsestransko se boste razvijali. Posebno panogo za tekmovalce si boste izbrali šele tedaj, ko se boste uvrstili med seniorje, to je po 18. letu starosti. (O. B.)

Uporaba dirkalnih čevljev. Tovariši, ki se je dalj časa uril pri nekem inozemskem klubu, je trdil, da so ga učili, da mora dirkalne čevlje (sprinterice) tesno povezati, preden začne teči, nek domači strokovnjak pa je kaj takega odsvetoval. Kaj je pravilno? Kdaj pa kdaj je res potrebno, da so stopala povsem trdna, to je, da tesno povežemo dirkalne čevlje. To je potrebno zlasti pri skokih, pa tudi pri teku na 100 m. Tako ima noga trdnjšo oporo. Na olimpijadi sem opazil, da so si nekateri skakalci tik pred nastopom trdno povezali čevlje, med odmorom pa so si jih spet zrahljali. Isto opazimo tudi pri tekmovalcih v smuku in slalomu. Pri športih pa, ki trajajo dalj časa, mora biti obuvanje zaradi nemotnega pretakanja krvi nekoliko lažjše. Kakor vidite, sta imela oba prav. (S. S.)

Učbenik plavanja. Vprašujete, če imamo v slovenščini učbenik za plavanje. Seveda ga imamo in sicer prav dobrega. Naslov knjžice je »Crawl, prsno in hrbtno plavanje«. Namerjena je tekmovalcem, pa tudi začetnikom samoukom. Knjižica obsega 84 strani in je opremljena s številnimi risbami, fotografijami, kakor tudi s preglednicami najboljših uspehov. (K. F.)

Amaterski paragraf. Kaj točneje bi radi vedeli o amaterskem paragrafu. Med amaterje prištevamo tako imenovane »častne športnike«, ki se ne borijo za gnotne nagrade, pač pa iz veselja do tekmovalstva in za čast. Različne športne zveze so izdale glede amaterjev različne predpise, merodajna pa je stilizacija olimpijskega amaterskega paragrafa, ki pravi: Olimpijskih iger se lahko udeležijo tisti tekmovalci, ki so po predpisih pristojnih mednarodnih zvez amaterji. Pogoji pa je, da vsebujejo predpisi teh zvez naslednji dve določili: 1. izključeni so tekmovalci, ki izvajajo svoj ali kateri koli drugi šport poklicno; 2. izključeni so tudi tisti, ki so prejeli za izgubo časa odnosno zaslužka kakršno koli odškodnino. Menda ni potrebno posebej omeniti, da izgubi naslov amaterja vsakdo, ki je tekmoval za denarno nagrado. (N. B.)

Haeggov položaj v svetovni atletiki. Ali je Haegg absolutno najboljši lahkoatlet na svetu? Lahko bi rekli, da mu pripada trenutno prvenstvo, ker ima največ svetovnih rekordov. Če pa si ogledamo njegove uspehe po finski tabeli, tedaj vidimo, da je Haegg najboljši samo med

tekači, medtem ko imajo v skokih in metih trije atleti (Warmerdam, Nikkanen in Torrence) višje število točk v svojih specialnih disciplinah. Warmerdamov skok s palico 4.75 m je vreden 1281 točk, Haeggova najboljša znamka v tekih (3000 m v 8 min. 12 sek.) pa znaša samo 1196 točk. Haegg je torej prvi med tekači, v preglednici celokupnih atletskih panog pa je na četrtem mestu. (R. J.)

Kaj sodim o dopingu? Uživati doping ali dražila, ki vplivajo največ na srce in živce, se pravi bičati samega sebe, da bi izsilil napore, katerih telo v normalnem stanju ni sposobno doseči. Doping namreč ni krepilo, pač pa sredstvo, ki je zdravju škodljivo. Kdor mobilizira s pomočjo dopinga svoje zadnje, morda življenjsko važne sile, uganja norost napram samemu sebi in goljufijo napram športnim tovaršem. (Z. F.)

Rekord v plavanju na 100 jardov. Čitali ste, da so postavila danska dekleta nov svetovni rekord v plavanju na 100 jardov 4:05.7 min. Ali je bila tudi Hvegerjeva v štafeti in kakšen čas je postavila? Hvegerjeve ni bilo med njimi, v ostalem pa je znan samo skupni rezultat. (B. L.)

Nogometna zveza

Uradna objava št. 10. — Prvenstvena tekma Hermes : Dopolavoro t. t. razveljavljena.

Protest Hermesa proti verifikaciji prvenstvene tekme Hermes : Dopolavoro t. t. : Na podlagi pravočasno vloženege protesta Hermesa proti verifikaciji prvenstvene tekme Hermes : Dopolavoro t. t., ki je bila odigrana 18. t. m. ter je končala z izidom 1:0 v korist Dopolavora t. t., se omenjena tekma razveljavlja in se proglašajo kot izgubljena za Dopolavoro t. t. z 0:2, ker se je ugotovilo, da je nastopil nasprotnik Hermesa z igralcem Milanovičem Branim, ki ni imel pravice igranja na osporjeni tekmi. — Igralec Milanovič Brane se verifikira za Dopolavoro t. t. in se kaznuje s prepovedjo igranja za dobo 6 mesecev.

Objave verifikacij: Seznam verificiranih igralcev more dvigniti vsak klub takoj po vsakokratni seji direktorija najkasneje do sobote do 12. ure. Prva sobota po izvršeni verifikaciji velja kot pričetek roka, v katerem je treba vložiti morebitno pritožbo proti verifikaciji.

Spisal Karel Jaromir Krben

KO STARČEK SPET ZASPI, MU MATI UTRGA DRUGI LAS IN VRZE OB TLA. SIN SE ZBUDI IN MATI MU POVE ZGODBO O JABLANI: ZE DVAJSET LET NE RODI SADDU. KAKO POMOCI?

»LAHKO! POD JABLANO LEZI GAD IN JI JEMLJE VSO MOČ. ČE GA UBLJEJO IN JABLANO PRESADE, PA BO RODILA KOT PREJČ

Ameriško letalo, ki ga je sestrelil italijanski lovec v letalskem dvoboju v Tunisu

KINO SLOGA 27-30

ASSIA NORIS
živahna, sladka, pa tudi vsemogočna in presenetljiva v lepi zabavni komediji
»Marjeta med tremi«
Poleg nje še Carlo Campanini, Giuseppe Porelli. — Dokumentarij Luce: Guidonia. Pričetek predstav ob 14, 15.50, 17.40, 19.30.

KINO MATICA 22-41

Najboljši pevski film pretresljive vsebine očarljive Zarah Leander
»Za njegovo srečo«
Predstave ob 17 in 19.15.

MATINEJA:

»Trgovci s sužnjami«
Predstave ob 15.

KINO UNION 22-21

Odličen film iz življenja velikega skladatelja
»Rossini«
v glav. vlogah Nino Besozzi, Paola Barbara
Predstave: ob delavnikih ob 15.30, 17.30 in 19.30; ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 15.30, 17.30 in 19.30.

Njegova zadnja velika noč

V Janezovem srcu je vstalo hrepenenje po tisti mali, drobni Mari, ki se mu je v zadnjem letu njenega bivanja v mestu tako zelo približala. Hotel jo je pozabiti potem ko je odšla domov in si jo izbrisati iz spomina, saj sta bila tako daleč vsak sebi in nikogar, prav nikogar na svetu ni bilo, ki bi mogel le za korak zblizati njuni poti. Danes, na samo veliko noč, pa se mu je spet vzbudilo hrepenenje po njej in zahotelo se mu je, da bi pri maši zapela »Et incarnatus est« s svojim širokim, svetlim glasom, tako, kot ga je pela zadnji večer v njegovi sobi.

»Veš, danes ti zadnjikrat pojem, jutri grem domov, da pozdravim svoje z brinjem poraščene gmajne, svoje njive in ograde, svojo rojstno hišo tam ob vznožju Sneznika in vrbe, ki rastejo za hišo ob potoku. Da Janez, že jutri in najbrž me ne bo tako kmalu nazaj, morda celo nikoli več!« tako mu je rekla tisti večer.

Danes, na samo veliko noč, se je sredi maše spomnil tega njenega »nikoli«, sam Bog ve odkod se je prikrdel v njegovo glavo prav zdaj. Pevci so odpeli Credo toplo in občutno in Janez se je trudil na vso moč, da je zbral svoje razmetane misli vsaj pri povzdigovanju. Po Agnusu so zapeli veličastno Mavovo: »Zveličar je iz gro-

ba vstal.« Prav tisti trenutek pa je Janeza obšel čuden občutek, da poslušata ta prečudno lepo pesem zadnjikrat in da je ta velika noč zadnja v njegovem življenju. S tem grenkim občutkom je odšel iz cerkve.

Na cesti se je srečal s prijatelji; povabili so ga v kavarno, da bi mu ob kozarcu vina voščili praznike. Vedno se je odzval njih vabilu, danes pa ga je odklonil in prijatelji so vedeli, da Janezu nekaj ni prav. Poslovili so se, Janez pa ni vedel, kam bi se obrnil, stal je sredi ceste in zrl za njimi. »Le kaj mi je danes, tak sem kot kak zaljubljen petošolec in vendar imam štiri in štirideset let!« se je zasil sam nad seboj. Pa se je spomnil na Maro in sklenil, da ji napiše pismo, da ne bo mislila, da je že pozabil nanjo. Odšel je v pisarno z lahkimi korakom in s sladko mislijo na Maro. Primaknil je stol, na katerem je včasih sedela, čisto blizu svojega, tako, da bi jo lahko prijel za roko, šele potem se je spomnil, da je v sobi sam, da je velika noč in da danes ne bi smel sedeti tu notri. V šenklažvu je zvonilo in pri vratih je nekdo šepetal: »Zvoni za tvojo zadnjo veliko noč!« Čisto razločno je slišal ta glas, a ko se je ozrl, ni bilo nikogar in tudi zvonitve je prenehale.

»Za mojo zadnjo veliko noč!« je po-

novil kot v sanjah. »Kajaj za mojo zadnjo veliko noč? Moj Bog, saj sem še mlad!«

Na mizi so ležala pisma, ki so mu jih pisali otroci za praznike. Tine ga je vabil na žegen, Mica na potice, ki so sladke kakor med. Ančka je hranila zanj najlepše pirhe in Mihec ga je povabil na sekanje pomaranč. Tako so mu pisali otroci s kmetov, otroci od sonca zagoreli, rdečelični in njih roke so dišale po kravah in konjih. Janeza so ta drobna pisma z okorno pisavo vedno razveselila, le danes se ni v njegovem srcu prav nič zganilo. Pred njim je bila, poleg teh pisem, nepopolna pola papirja tako čista in bela kot sneg na Snežniku. Nanjo je mislil vreti nekaj toplih besed zanj, ki bi jo moral pozabiti, a je ni mogel. Odmaknil je pisalni stroj in poiskal peresnik, zakaj z roko ji je hotel napisati to pismo. Spet je začelo zvoniti in spet mu je nekdo tiho prigovarjal: »Zvoni za tvojo zadnjo veliko noč!«

V duši mu je postalo čudno težko, kakor otroku, ki je z eno samo umazano besedo ukradel smeh z materinih ustnic.

Šele štiri in štirideset let imam, in v vseh teh letih ni bilo ničesar, prav ničesar drugega kakor delo, učenje in pehanje iz dneva v dan. Tri in štirideset velikih noči je šlo mimo mene in pri štiri in štirideseti mi je nenadoma prišla misel, da je to moja zadnja velika noč. Le od kod se je vzela ta

misel? Saj hočem živeti, hočem delati, ne zase, za druge. O Bog, daj, da ne bo ta moja velika noč zadnja!

Tako je prosil Janez v svojem srcu in njegova prošnja je bila kakor molitev. Potem je začel pisati pismo. Pisal ji je, da se je pri latinski maši na samo veliko noč, spomnil nje in njenege sola in, da si je zaželel, da bi jo slišal peti. In še je pisal, da je v njegovi glavi vse polno črnih misli in je krog njega tema, sama tema, tako da ne vidi niti za korak naprej.

»Vsakokrat, kadar moram napisati besedo nikoli, mi je hudo in danes jo moram, zakaj meni se zdi, da se ne bova videla nikoli več. Že stokrat, ti sočkrat sem sklenil, da ne bom nikomur več pisal te besede, a glej, danes me nekaj sili, naj jo napišem tebi. Nikoli... Ali se ti ne zdi ta beseda strašna? Da, mene je je strah... Nikoli... In vendar bi želel, da bi se videla še enkrat, dvakrat, ali vsak dan, tako kot v tistih dobrih časih, ko sva se pogovarjala o sreči in njsva vedela, da je hodila z nama. O Mara, sreča je bila z nama in Bog je bil z nama. Kajne kako lepo se ustvarja kadar je ob tebi Bog... Danes pa se mi zdi vse neznansko daleč, tudi ti in sreča in Bog... Pa ni res, samo zdi se mi tako, saj Bog je še vedno blizu mene in tudi blizu tebe je, kajne Mara? Sirašna slutnja je vstala v moji duši danes, danes na veliko noč. In, če se ta temna slutnja uresniči, da bo ta moja ve-

lika noč zadnja, ti kličem še enkrat: Pojdi po poti, ki sem ti jo začrtal!«

Tako je pisal Janez. Preden je zaključil, jo je še prosil, naj se v molitvi spomni včasih tudi nanj. Zalepil je pismo in ga odnesel v nabiralnik. Popoldne je šel s tovarši na Rožnik, toda misli, da preživlja zadnjo veliko noč, se ni mogel iznebiti. Spremljala ga je ves dan in zvečer je legla z njim v posteljo. Od velike noči pa tja do Marijinega meseca je hodila ta misel z njim sledno uro, slednjo minuto. Spet je pisal Mari: »Strašno mi je, smrti sem zapisan!«

Čez nekaj dni za tem je potrkalo na vrata njegove delovne sobe in on je odgovoril s svojim pojočim: »Najprej! Vstopila sta dva moška, toliko jih je šlo dan za dnem v njegovo pisarno in nihče ni slutil, da se lahko zgodi to, kar se nikdar in nikoli ne bi smelo. Nekdo, ki je šel tisti hip po hodniku, je še slišal njegov »Bog daj!« Janez je vedno tako pozdravljal: pozdravil je tudi ona dva. Ubogi Janez ni slutil, da eta ta dva človeka že davno vrgla iz svojih src besedo: Bog.

Trenutek za tem so odjeknili strelji in Janezovo telo je klonilo pod njimi. Naslednji dan je umrl z besedami: »Kaj sem jim storil, da so me ubili...«

Ko se je spet približala velika noč, ki bi morala biti zanj pet in štirideseta, je Mara poiskala njegovo pismo in se bridko razjokala...

S. S. VAN DINE:

53

Umorjeni Kanarček

»Zdi se mi, da je res tako,« je rekel Markham. »Vendar pa sta oba izvoda »Herolda« na svojem mestu. Nato se je okrenil k Heathu: »Ko ste poizvedovali o Mannixu, ali ste zvedeli tudi, v katere klube zahaja?«

»Brez dvoma!«
Vzel je iz žepa beležnico in nekaj časa listal po njej.
»Je član klubov »Furrier« in »Cosmopolis.«
Markham je porinil telefon predenj in mu dejal:

»Poglejte, če boste mogli kaj najti.«
»Ničesar nisem našel,« je odvrnil Heath, ko je končal telefonski razgovor, »v klubu »Furrier« nimajo lesenih okvirjev za časopise, v klubu »Cosmopolis« pa ne hranijo starih časopisov.«

»Kaj pa klub, kjer je včlanjen Skeel, gospod narednik?« je smehljalje vprašal Vance.
»Najdba draguljev je nekoliko omajala teorijo o Skeelu,« je nerad priznal Heath. »A nikar me zaradi tega preveč ne dražite. Zelo se motite, če mislite, da ga bom izpustil iz krempljev samo zato, ker so se dragulji našli v smeteh. Gotovo ve, da ga zasledujemo, in nikakor ni izključeno, da se je znebil draguljev s pomočjo kakšnega prijatelja.«

»Meni pa se zdi, da bi v tem primeru Skeel izročil dragulje kakemu prijatelju, ki je izveden v skrivanju nepoštenega blaga. Ali mislite, da bi prijatelj vrnil dragulje proč samo zato, ker je Skeel zasledovan?«

»Morda res ne. Vendar pa bomo našli razlago o teh draguljih in kadar jo bomo našli, bodite pripravljeni, da se Skeel ne bo izrezal.«
»Pojasnilo res ne bo oprostilo za Skeela, a njegov položaj nikakor ne bo drugačen,« je odvrnil Vance.

Heath ga je pogledal z občudovanjem. Preden je mogel kaj odgovoriti, je vstopil Swacker naglih korakov in z iskričimi se očmi. »Tony Skeel je pri telefonu in želi govoriti z vami, gospod načelnik.«

Markham se je zdrznil.
»Narednik,« je hitro dejal. »Vzemite drugo slušalko in poslušajte.«

Pomignil je Swackerju, ki je takoj odšel, da vpostavi zvezo. Markham je vzel slušalko v roke. Poslušal je približno eno minuto, nato je sledil kratek razgovor, nakar je Markham pristal na nek predlog, ki ga je bržkone stavil Skeel. Končno je odložil slušalko.

»Bržkone prosi Skeel za razgovor,« je dejal Vance. »Saj sem to kar pričakoval.«

»Res je. Prišel bo jutri ob desetih.«
»Brez dvoma je namignil, da ve, kdo je umoril Kanarčka, kaj ne?«

»Da, prav to je zatrjeval. Obljubil mi je, da mi bo jutri povedal vse.«

»Samo on more to storiti!« je zamrmral Vance.

»Toda, gospod Markham,« je dejal Heath, ki je še vedno držal slušalko v roki, »ne razu-

mem, zakaj ga ne ukažete že danes privedi semkaj.«

»Sami ste slišali, da je Skeel vztrajal na tem, da bo govoril šele jutri. Izjavil je, da ne bo povedal ničesar, če ga bom silil, da naj pride danes. Če bi ga privedli danes s silo, lahko pokvarimo vse in ne bomo izvedeli od njega ničesar. Tudi zame bo jutri bolje, ker bo tukaj bolj mirno. Saj je Skeel pod stalnim nadzorstvom in nam ne more uiti.«

»Morda imate prav. Naš gizdalin je občutljiv in če ga bomo preveč dražili, se bo zaprl vase in ne bomo spravili iz njega ničesar.«

»Želim, da bi jutri Swacker prišel semkaj, da bi pisal njegovo izjavo. Pametno bi bilo, da postavite enega izmed policistov k dvigalu, kajti stalni uslužbenec je jutri prost, ker je nedelja. Postavite tudi enega policista v vežo in enega v Swackerjevo sobo.«

Vance se je pretegnil in vstal.

»Ali se ti ne zdi, da je gospod zelo ljubozni, da je določil to uro? Tako rad bi šel na slikarsko razstavo, a sem se bal, da ne bom mogel iti, ker me ta vražja zadeva tako zaniža. Zdaj pa lahko zadoštim svojim umetniškim težnjam. Na svidenje, Markham! Pozdravljeni, gospod narednik!«

XXIII.

Sestanek ob desetih.

Nedelja, 16. septembra, ob 10.

Ko sem zjutraj vstal, je padal rahel dež. Zrak je bil precej hladen in je oznanjal bližajočo se zimo. Ob pol devetih sva z Vancejem zajtrkovala v knjižnici, ob devetih pa naju je že čakal avtomobil pred vrati. Odpeljala sva

se pred Markhamovo stanovanje. Čakal naju je že pred vrati in hitro prisedel k nama, ne da bi naju utegnil pozdraviti. Po izrazu na njegovem obrazu sem sklepal, da polaga silno važnost na to, kar mu bo povedal Skeel.

Ves čas med vožnjo smo molčali. Bili smo že blizu policije, ko se je oglasil Markham. Izrazil je dvom, ki je bil verjetno sad njegovega dolgega razmišljanja.

»Radoveden sem, če ima Skeel res kaj važnega, da nam pove. Njegov telefonski poziv je bil tako nenavaden. Govoril pa je tako, kot da bi bil uverjen o važnosti tega, kar ve. Nič dramatičnega ni bilo v njegovih besedah in tudi ni zahteval milosti zase. Dejaj je samo, da ve, kdo je morilec, in da je pripravljen povedati vse, kar mu je znano.«

»Nikakega dvoma ni o tem, da plesalke ni zadavil on,« je z vso odločnostjo izjavil Vance. »Kakor ti je znano, domnevam, da je bil skrit v omari, medtem ko je nekdo drugi izvršil zločin. Omara je obrnjena tako, da bi mogel skozi ključavnico videti prav oni del divana, kjer je bilo dekletke zadavljeno. Ali se ti ne zdi verjetno, da je gledal skozi ključavnico? Če se spominjaš, sem ga zadnjič o tem izpraševal in videti je bilo, da mu nikakor ni bilo po volji, da sem se dotaknil tega predmeta...«

»O, že vem, kaj hočeš reči. Proti tej moji domnevi lahko najdeš tisoč pametnih ugovorov. Čemu ni poklical na pomoč? Čemu nam tega ni povedal že prej? Čemu to in čemu ono?... Nikakor ne trdim, da sem vseveden. Vendar pa sem vedno bolj prepričan, da naš Tony ve, kdo je umoril plesalko in spravi celotno stanovanje v nered.«

Sobe

Oddaje:

Sončno sobo

opremljeno, takoj oddam.

Plojarijska ulica 9-L. (s)

Posestva

Zemljiški kompleks

v izmeri ca. 29.000 m², v bližini glavne carinarnice, napredaj, Zajec Andrej, realiteta pisarna, Tavčarjeva ulica 19. (p)

Poizvedbe

Pozabljen je bil

rumen otroški plašček na popoldanskem dolenskem višku. Vljudo naprošam gospoda, ki je plašček našel, da ga vrne proti nagradi: Juršič, Vzajemna zavarovalnica.

Živali

Mlade prašičke

prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2846.

Petelina

rođajleni, za plemo, prodam. Ing. Prezelj, Volfova 3. (j)

PRO DAM O

Zaboje

vseh velikosti in paradižnikove sode od 25 do 200 litrov, primerne za kisel zelje, smolo itd., dobite večje število v Kolodvorski ulici 3 na dvorišču.

Bramorje

in voluharje uniči preizkušeno sredstvo BRAMORIN. Z navodilom v drogeriji Kanc, Zidovska ulica št. 1. (i)

Mrčes

(ušl, stenice, bolhe itd.) zanesljivo uničite s »Toxin« praškom. Drogerija KANC, Zidovska ulica 1.

Prekle

za fižol in paradižnike dobite pri »Gospodarski zvezi« v Maistrovi ulici št. 10. (i)

Seno in slamo

je zopet prejela Gospodarska zveza, Bleiweisova cesta 29. (i)

Brezove metle

in dršaje za lopate ter motike dobite pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova cesta 29. (i)

Šivalni stroj

pogreznjiv, siva naprej in nazaj, prodam. Pred ako, fižo 19. — Poizve se pri hišnici. (i)

Suho sadje

prodaja Gospodarska zveza, Bleiweisova cesta 29. (i)

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da nas je za vedno zapustila naša draga mama, dobra žena in stara mati, gospa

Frančiška Presetnik roj, Kosernik

Pogreb nepozabne pokojnice bo v četrtek, dne 29. aprila 1943, ob devetih dopoldne z mašo, iz hiše žalosti, Stožice štev. 23, na pokopališče k Sv. Juriju.

Stožice, dne 28. aprila 1943.

Žalujoča družina Presetnik in ostalo sorodstvo

V NEIZMERNI ŽALOSTI NAZNANJAMO VSEM SORODNIKOM IN PRIJATELJEM PRETRESLJIVO VEST, DA NAS JE ZA VEDNO ZAPUSTIL NAŠ PRELJUBI SIN, BRAT IN STRIC, GOSPOD

MILOŠ JAZBINŠEK

TRGOVEC NA PLANINI PRI SEVNICI

MAŠA ZADUŠNICA BO V CERKVI MARIJINEGA OZNANJENJA V ČETRTEK, DNE 6. MAJA 1943, OB SEDMIM ZJUTRAJ. LJUBLJANA, DNE 29. APRILA 1943.

GLOBOKO ŽALUJOČA MAMA: JOŽE, BRAT; MILICA, DANA, SLAVA, SESTRE; ARCH. FRANC BERLIG, SVAK; ANČKA, SVAKINJA; PETERČEK, MIHEC, NEČAKA; ALENCICA, NEČAKINJA TER RODBINE: JAZBINSEK, SMID IN OSTALO SORODSTVO

V globoki žalosti naznanjamo, da je naša ljubljena mama, tašča in stara mama, gospa

Franja Mejač roj. Jeras

dne 27. aprila 1943, v 73. letu starosti, Bogu vdano umrla.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v petek, dne 30. aprila dopoldne na farno pokopališče v Komendi.

Sveta maša zadušnica bo v soboto, dne 8. maja 1943, ob 7 zjutraj v župni cerkvi Marijinega Oznanjenja v Ljubljani.

Prosimo tihega sožalja.

Komenda, Ljubljana, Gorizia, 27. aprila 1943.

Žalujoče družine:

Dr. SLOKAR, MEJAČ, Dr. MARUSSI.

ČAŠA EGIPTOVSKEGA PODKRALJA

U. Mioni

19

Našinci so prišli do obrobne vodnega jarka, ki so ga prekoračili po širokem dvignem mostu. Straža pri vratih se pokaže pri okencu. »Kdo ste?«

»Ljudje iz Kanaana, prihajamo kupovat žito.«

»Sestranci!«
»Prihajamo po izrečenem naročilu Zafnatpanea,« pravi Juda v imenu bratov.

»Imate potrebno srebro, da nakupite žito?«

»Da.«
»Glejte, ako nimate denarja, boste umrli od lakote. Nihče ne daruje niti enega žitnega zrnca.«

»Bomo plačali! Imamo tudi darove za podkralja.«
Stari vratar mrmra nekaj nerazumljivega proti tujcem, ki so vedno bolj oteževali življenje v mestu, in reče:

»Plačati morate vstopnino.«

»Saj smo jo tudi drugi plačali.«

Vstopnina se je zaračunala za vsakega moža in osla in je bila precej visoka. Vendar Juda ni plačal višje kakor drugokat. Vrata so se odprla in vstopili so.

Ogromno mesto je zbudilo občudovanje Benjamin, ki ni doslej še videl razen nekaj manjših mestec v Kanaanu. Misli je, da bo utonil v tem morju hiš.

»Kako nesrečni morajo biti tisti, ki stanujejo v hišah brez svetlobe in so prisiljeni vdihavati tako nezdrav zrak,« pripomni.

Bratje mu povedo, da so v središču mesta boljše hiše. Lepe sobe, obširna dvorišča in senčnati vrtovi.

Vendar je Benjaminu bolj ugajala domače polje, domač šotor, lastna čreda.

Ulice so bile prazne; mesto je kakor izumrlo. Le tu in tam kak redek potnik.

»Ali je vedno tako malo ljudi na ulicah?« vpraša brate.

»Drugkrat je kar vrelo potnikov. Zdaj pa ne vem, kam bi bili vsi izginili,« pripomni začuden Juda.

Ko so dospeli do nekega križišča, so videli ljudi, ki so nekam prav hiteli.

»Kam gredo?« vpraša Benjamin.

»Kdo ve?« odgovori Juda.

Dospeli so končno do gostišča, kjer so se bili že ob prvem bivanju ustavili.

Gostišče je bolj skrbelo za varnost živali kot za udobnost potnikov. Obširno dvorišče na sredi je bilo ograjeno s hodniki, pod katerimi so bili vhodi v številne sobe, nekatere večje, druge manjše, popolnoma prazne, razen malo slame in skale, ki je služila za ognjišče.

Na dvorišču so nekatere shujšane kamele složno prežvekovala. Tako malo so imele za prežvekovanje; želodec je bil prazen, suša je zamorila zelišča in seno je bilo tako drago.

Krčmar, suh Egiptčan, z razoranim obrazom, čigar prevelika obleka je pričevala na nekdanjo debelost, jim pride naglo naproti. Tujci so bili tako redki; kupčija je usahnila; nihče več ne potuje.

»Želite stanovanje?« vpraša.

»Prosimo, ako bi smeli pripeljati naše osle na dvorišče in eno veliko sobo za nas,« odgovori Ruben.

»Kar pripeljite osle na dvorišče; dobite samo sobo; ne morem vam pa z ničemer drugim postreči.«

»Tudi s kruhom ne?« vpraša Ruben.

»Niti s tem.«

»Lansko leto si nam vsega dal, čeprav zelo drago.«

»Lansko leto je bilo lansko leto; letos pa ni nič več mogoče. Ako imate mnogo denarja, pojdite v javne žitnice, kjer vam bodo dali potrebne kruha, in ako ste prišli kupovat žito, vprašajte za dovoljenje podkralja.«

»Ako je tako...« pripomni Ruben.

»Tako je,« pravi gostitelj in pokaže bratom veliko sobo.

»Vam ugaja? Sicer si vzemite drugo, tisto, ki vam bolj ugaja. Vse so proste razen te tu, v kateri je gospodar kamel — uboge živali — in njegovi služabniki.«

Pogodili so se za ceno. Krčmar zahteva mnogo, pa se zadovolji z malim. Tujci so zelo maloštevilni, tekmovanje je bilo veliko in judje bi bili dobili v drugih gostiščih še ceneje.

Ruben vpraša krčmarja:

»Ali so mnogi odšli iz mesta?«

»Ne. Prebivalstvo se je še zelo pomnožilo. Priselili so se mnogi z dežele, da še povečajo število gladijočih.«

»Ulice se mi zde prazne.«

»Res?« vpraša krčmar in ko se spomni, reče:

»Danes pojdejo k podkralju Zafnatpanea.«

»Po kaj?«

»Ali si bil lani res tu? Kako me prepričaš...?«

»Ali se me ne spominjaš?«

»Ne. Kako naj se spominjam tisoč in tisoč gostov, ki prihajajo vsako leto v moje gostišče? Lani je imel narod še zlato in srebro in plačeval žito v dobri valuti, ko je pa denarja zmanjkalo, je Zafnatpanea razglasil, da bo dal žito le v zameno za živino in vsa je odšla v državne hleve. Danes pa narod ne ve več, kaj bi dal. Hočejo Zafnatpaneu razložiti svojo bedo in ga prositi usmiljenja.«

»Kaj poreče podkralj?«

»Ali sem jaz Amnon Ra, ki mora vedeti?« vpraša gostilničar in skomigne z rameni.

»Zakaj se nisi pridružil drugim?«

»Ne morem niti za hip pustiti samega gostišča, da ne izgubim gostov in me ravno tedaj ne obiščejo gospodje tatovi.«

Bratje so raztovorili osle in odnesli culice v sobo. Gostilničar je dal za drag denar in na mnoge prošnje nekoliko sena trpečim živalim, bratje so se pa umaknili medtem v svojo sobo.

Razbojnik je krčmar,« ugotavlja Benjamin.

»Zna dobro poiskati svoj dobiček. Toda, kaj hočeš? On mora tudi živeti in v rednih časih smo morali še več plačati. Zahvaliti se imamo pomanjkanju, da je gostišče prazno in je on cene znižal.«

»Ne pravim za sobe, marveč za seno.«

»Silno drago, Toda sedaj na delo.«

Bratje so odprli vreče, vzeli ven srebro, ki je bilo zavito v dveh težkih vrečah.

»Rabili bomo dva dobra osla, da odneseta samo srebro,« pravi Benjamin.